

Міністерство освіти і науки України
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ННІ – Навчально-науковий інститут прикладної економіки і менеджменту
ім. Г.Е.Вейнштейна

Кафедра – Обліку та аудиту

Ступінь вищої освіти – другий (магістр)

Спеціальність – 071 «Облік і оподаткування»

Освітня програма – «Облік і аудит»

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА МАГІСТРА

на тему: «Організація і методика обліку грошових коштів та аналізу
ліквідності підприємства
(на прикладі ЗАТ «Одесакондитер»)

ШИФР КРМ.ОтаА.1.580-03.1.6

Здобувача: _____ Дробик Є.В.

Керівник: _____ проф. Немченко В.В.

Кваліфікаційна робота допускається до захисту

Рішення кафедри від "б" червня 2024 р., протокол № 15.

Завідувач кафедри

обліку та аудиту _____ Валерій НЕМЧЕНКО

Одеса – 2024 рік

ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ННІ – Навчально-науковий інститут прикладної економіки
і менеджменту ім. Г.Е.Вейнштейна

Кафедра – Обліку та аудиту

Ступінь вищої освіти – другий (магістр)

Спеціальність – 071 «Облік і оподаткування»

Освітня програма – «Облік і аудит»

ЗАТВЕРДЖУЮ

Зав. кафедри обліку та аудиту

« ____ » _____ 2023 р.

ЗАВДАННЯ НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ ЗДОБУВАЧА *Дробика Євгена Вадимовича*

1. Тема роботи: ***«Організація і методика обліку грошових коштів та аналізу ліквідності підприємства (на прикладі ЗАТ «Одесакондитер»)***

Затверджена наказом від 06 жовтня 2023 р. наказ № 580-03

2. Термін здачі здобувачем закінченої роботи ***6 червня 2024 р.***
3. Вихідні дані до роботи: ***Звітні дані про діяльність підприємства за 2021-2022 роки.***

4. Перелік питань, які потрібно розробити: ***Теоретичні основи обліку об'єкту дослідження. Фінансово-економічний аналіз діяльності підприємства за два роки. Особливості організації бухгалтерського обліку на підприємстві та практичні аспекти обліку і аналізу об'єкту дослідження на ньому. Висновки та пропозиції.***

5. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслень) ***таблиць – 32 , рисунків – 9 .***

6. Консультанти по роботі, із зазначенням розділів роботи, що стосуються їх:

Розділ	Консультант (вчене звання, П.І. п-Б)	Підпис, дата	
		Завдання видав	Завдання прийняв

7. Дата видачі завдання **15 лютого 2024 р.**

Керівник _____ Немченко В.В.

Завдання прийняв до виконання _____ Дробик Є.В.

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

Назва етапів кваліфікаційної магістерської роботи	Термін виконання етапів роботи	Примітка
1. <i>Розробка теоретичного розділу кваліфікаційної роботи</i>	15.02.24 - 15.03.24	
2. <i>Фінансово-економічний аналіз діяльності підприємства</i>	16.03.24 - 21.04.24	
3. <i>Особливості організації бухгалтерського обліку на підприємстві та практичні аспекти обліку і аналізу за напрямом кваліфікаційної роботи на ньому</i>	22.04.24- 28.05.24	
4. <i>Оформлення кваліфікаційної роботи</i>	29.05.24 - 6.06.24	

Здобувач-магістр _____ Дробик Є.В.

Керівник роботи _____ Немченко В.В.

Несу відповідальність за ідентичність електронного та друкованого варіантів кваліфікаційної роботи, даю згоду на обробку персональних даних та не заперечую проти розміщення кваліфікаційної роботи на офіційних web-ресурсах ОНТУ.

Підтверджую, що в кваліфікаційній роботі відсутні порушення норм академічної доброчесності.

Здобувач-магістр Дробик Є.В.

АНОТАЦІЯ

кваліфікаційної роботи на тему: «Організація і методика обліку грошових коштів та аналізу ліквідності підприємством (на прикладі ЗАТ «Одесакондитер»)»

Мета кваліфікаційної роботи полягає у вивченні теоретичних та практичних основ бухгалтерського обліку грошових коштів, визначення сутності економічних категорій «грошові кошти» і «ліквідність» та підходів до їх класифікації, проведення фінансово-економічного аналізу діяльності підприємства з поглибленим аналізом руху грошових коштів та ліквідності підприємства на прикладі ЗАТ «Одесакондитер» з метою удосконалення обліку і аналізу грошових коштів в системі управління підприємством.

У кваліфікаційній роботі розглянуто три розділи та висновки і пропозиції. Перший розділ присвячений методологічній основі сутності і класифікації грошових коштів та ліквідності підприємства згідно з працями вчених, їх бухгалтерського обліку відповідно до практичних публікацій та законодавчих актів і нормативних документів. Другий розділ містить в собі фінансово-економічний аналіз діяльності ЗАТ «Одесакондитер» за 2021-2022 рр., сформовані обґрунтовані висновки. Третій розділ визначає особливості фінансового обліку та аналізу грошових коштів і ліквідності, організацію і особливості організації бухгалтерського обліку на підприємстві та фінансового обліку грошових коштів в ЗАТ «Одесакондитер». На основі проведеного дослідження у кваліфікаційній роботі сформовані висновки та рекомендації удосконалення обліку та аналізу щодо об'єкту дослідження підприємства.

Кваліфікаційна робота містить:

текстової частини	–	81 с.
таблиць	–	32
рисуноків	–	9
додатків	–	4

ЗМІСТ

	с.
ВСТУП.....	5
1. МЕТОДОЛОГІЧНА ОСНОВА ОБЛІКУ ГРОШОВИХ КОШТІВ ПІДПРИЄМСТВА.....	8
1.1. Грошові кошти і ліквідність підприємства: сутність економічних категорій та підходи до класифікації	8
1.2. Законодавча база обліку грошових коштів на підприємстві.....	15
1.2.1. Аналіз організації обліку готівкових грошових коштів.....	15
1.2.2. Особливості відкритті рахунків в банку та документальний облік безготівкових грошових коштів	18
1.2.3. Фінансовий облік грошових коштів підприємства.....	23
1.3. Методи управління грошовими коштами підприємства.....	30
Висновки до першого розділу	33
2. ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНИЙ АНАЛІЗ ДІЯЛЬНОСТІ ЗАТ «ОДЕСАКОНДИТЕР».....	35
2.1. Техніко-економічна характеристика підприємства.....	35
2.2. Аналіз фінансових результатів діяльності підприємства.....	39
2.3. Аналіз фінансової стійкості та загальний аналіз фінансового стану підприємства	42
Висновки до другого розділу.....	54
3. ОСОБЛИВОСТІ ФІНАНСОВОГО ОБЛІКУ І АНАЛІЗУ ГРОШОВИХ КОШТІВ В ЗАТ «ОДЕСАКОНДИТЕР».....	56
3.1. Організація обліку на підприємстві.....	56
3.2. Облік грошових коштів підприємства.....	61
3.3. Методичний підхід до аналіз руху грошових коштів та ліквідності балансу підприємства	69
Висновки до третього розділу.....	75
ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ.....	77
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	82
ДОДАТКИ.....	88

ВСТУП

Актуальність теми. Важливими інструментами управління в умовах стрімкого росту технологій та жорстокої конкуренції, впливу факторів зовнішнього середовища на стан функціонування та розвиток підприємства, є ефективна організація бухгалтерського обліку грошових коштів та аналізу ліквідності підприємства і руху його грошових коштів. Отже функціонування сучасного підприємства не можливе без ефективного управління грошовими потоками, від яких насамперед залежить не тільки прибуток підприємства, а також фінансова стійкість, яка визначається й ліквідністю балансу. Тобто спроможність швидко реалізовувати активи підприємства та підтримувати баланс для оплати зобов'язань, яка напряду залежить до спроможності конкурувати на ринку серед великої кількості інших схожих виробництв.

Отже ліквідність підприємства, а також грошові потоки і його активи значної мірою формують, рентабельність та мають велике значення в функціонуванні, ефективності діяльності та розвитку підприємства. Грошові кошти підприємства потребують постійного моніторингу та аналізу, що неможливе без якісної організації їх бухгалтерського обліку та достовірного відображення у фінансової звітності. Аналіз оцінки ліквідності за відносними показниками дає змогу врахування всіх недоліків фінансового стану підприємства та його покращення, а проблема ліквідності підприємства це є актуальним напрямом та результатом ефективності роботи підприємства. Від рівня ліквідності напряду залежить результати діяльності підприємства, що підтверджує актуальність обраного напряду дослідження. Таким чином, обрана тема кваліфікаційної роботи є актуальною та потребує вирішення поставлених завдань дослідження.

Дослідження питань бухгалтерського обліку, фінансово-економічного аналізу та ліквідності балансу підприємства, викладені у працях вчених, а саме: Антонюк О., Аранчій В., Білик М., Бланк І., Бутинець Ф., Давидюк Т., Єпіфанова І., Загородній А., Кіндрацька Г., Коваленко Л., Купріна Н., Литвинчук Т., Мец В., Мних Є., Мороз Ю., Остафійчук С., Піча Ю., Пушкар М., Ступницька

Т., Тян Р., Цал-Цалко Ю., Чумаченко М. та ін., але дані питання потребують додаткових досліджень в сучасних умовах функціонування підприємств.

Мета та завдання дослідження. Мета кваліфікаційної роботи полягає у вивченні теоретичних та практичних основ бухгалтерського обліку грошових коштів, визначення сутності економічних категорій «грошові кошти» і «ліквідність» та підходів до їх класифікації, проведення фінансово-економічного аналізу діяльності підприємства з поглибленим аналізом руху грошових коштів та ліквідності підприємства на прикладі ЗАТ «Одесакондитер» з метою удосконалення обліку і аналізу грошових коштів в системі управління підприємством.

Досягнення мети дослідження полягає у виконанні таких задач:

- провести дослідження сутності та класифікації грошових коштів підприємства відповідно до нормативних документів та законодавчих актів, сутності та структури економічної категорії «ліквідність» підприємства;
- дослідити особливості документального та синтетичного обліку готівкових та безготівкових ліку грошових коштів підприємства;
- провести дослідження методів управління грошовими коштами підприємства;
- провести фінансово-економічний аналіз діяльності ЗАТ «Одесакондитер» за період, що досліджується;
- провести дослідження особливостей організації обліку та фінансового обліку грошових коштів ЗАТ «Одесакондитер»;
- проаналізувати стан ліквідності балансу підприємства та рух грошових коштів ЗАТ «Одесакондитер»;
- розробити напрями удосконалення обліку і аналізу грошових коштів та ліквідності ЗАТ «Одесакондитер».

Об'єкт та предмет дослідження. Об'єктом дослідження роботи є грошові кошти та ліквідність підприємства, а предметом дослідження – облік грошових коштів та аналіз ліквідності підприємства.

Методи дослідження. У кваліфікаційній роботі для досягнення мети використовувалися такі методи дослідження: аналіз – для виділення і вивчення

об'єкта дослідження на окремі важливі складові елементи, визначення сутності та підходів до класифікації; синтез – для отримання уявлень зав'язків між аспектами методики фінансового обліку та фінансового аналізу об'єкту дослідження; порівняння, відносних та абсолютних величин, статистичні методи, вертикальний та горизонтальний аналіз – для проведення фінансово-економічного аналізу діяльності підприємства, аналізу руху грошових коштів і ліквідності балансу підприємства; графічний – для візуалізації теоретичних та практичних результатів дослідження кваліфікаційної роботи.

Наукова новизна одержаних результатів в класифікаційній роботі полягає в розробці напрямів організації і вдосконалення бухгалтерського обліку грошових коштів та їх фінансового аналізу для ЗАТ «Одесакондитер» та застосування на ньому результатів дослідження.

Публікація. Основні теоретичні та практичні результати дослідження, які відображені у кваліфікаційної роботи, були опубліковані у 1 тезах у збірнику наукових праць та пройшли апробацію на науковій студентській конференції: на VI Всеукраїнської студентської науково-практичній конференції «Актуальні аспекти соціально-економічного розвитку України: погляд молоді» 17-18 квітня 2024 року (секція №6. Бухгалтерський облік, економічний аналіз та аудит в системі управління підприємством), в ОНТУ, м. Одеса; пройшли апробацію в рамках дослідження наукової школи кафедри обліку та аудиту ОНТУ «Забезпечення конкурентоспроможності та ефективності функціонування національної економіки та її суб'єктів» 18.04.2024 р. на науковому колоквиуму «Теоретичні та практичні аспекти проведення зовнішнього та внутрішнього аудиту діяльності суб'єктів національної економіки, інструменти аналізу їх діяльності та забезпечення розвитку».

Загальна структура та обсяг роботи. Кваліфікаційна робота складається з вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Основний зміст роботи становить 81 стор., містить 32 таблиць, 9 рисунків, 4 додатки на 6 стор., список використаних джерел з 56 найменувань на 3 стор.

1. МЕТОДОЛОГІЧНА ОСНОВА ОБЛІКУ ГРОШОВИХ КОШТІВ ПІДПРИЄМСТВА

1.1. Грошові кошти і ліквідність підприємства: сутність економічних категорій та підходи до класифікації

Грошові кошти, мають сутність, яка проявляється через загальний безпосередній обмін, самостійну мінову вартість, зовнішню речову миру праці. Грошові кошти – це готівка в касі підприємства, депозити до запитання, кошти на банківських рахунках, які характеризуються абсолютною ліквідністю, тобто можуть у будь-який момент бути використані для здійснення розрахунків, або обміняні на законні платіжні засоби [1].

Грошові кошти мають класифікацію за різноманітними ознаками, деякі з них наведені у табл. 1.1.

Таблиця 1.1 – Класифікація грошових коштів*

Класифікаційна ознака	Склад грошових коштів
За формою грошових коштів	Готівкові (грошові кошти в касі)
	Безготівкові (грошові кошти на рахунках у банках та електронні гроші)
За видом валюти	У національній валюті
	В іноземних валютах
За місцем зберігання	У касі підприємства
	На рахунках у банку
	Еквіваленти грошових коштів
	Електронні гроші
За призначенням	Необоротні кошти
	Оборотні кошти
За джерелами надходження	Власні кошти
	Позикові кошти
За напрямками використання	Кошти для проведення поточних розрахунків
	Кошти, що мають спеціальне призначення, цільове фінансування

*Джерело: [2]

Грошові кошти підприємства в бухгалтерському обліку визначаються та класифікуються відповідно до нормативних документів та законодавчих актів

відноситься готівка, кошти на рахунках в банку, еквіваленти грошових коштів, депозити до запитання, електронні гроші, гроші в дорозі, грошові документи:

1. Відповідно до «Положення про ведення касових операцій в національній валюті в Україні», яке затверджене постановою Правління Національного банку України від 29.12.2017 р. № 148 (зі змінами), готівка (готівкові кошти) – грошові знаки національної валюти України: банкноти і монети, у тому числі й обігові пам'ятні та ювілейні монети, які є дійсними платіжними засобами [3].

2. До еквівалентів грошових коштів, згідно до Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», затвердженого Наказом Міністерства фінансів України від 07.02.2013 р. №73 (зі змінами), відносять короткострокові, високоліквідні інвестиції, які вільно конвертуються у відомі суми грошових коштів і яким притаманний незначний ризик зміни вартості [4].

3. В Інструкції «Про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій», затвердженої Наказом Міністерства фінансів України 30.11.1999 р. №1019 (зі змінами) [8], електронні гроші визначаються, як одиниці вартості, які зберігаються на електронному пристрої, приймаються як засіб платежу іншими, ніж елемент, особами і є грошовим зобов'язанням особи, яка здійснює випуск електронних грошей. При цьому з метою бухгалтерського обліку не визнаються електронними грошима наперед оплачені картки одноцільового використання: дисконтні картки торговців, картки автозаправних станцій, квитки для проїзду в міському транспорті тощо, які приймаються як засіб платежу виключно їх емітентами [7].

4. Грошові кошти в дорозі визначають грошові суми, внесені в каси банків, ощадні каси або поштові відділення для подальшого їх зарахування на розрахункові або інші рахунки підприємства це зазначено у Інструкції «Про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій», затвердженої Наказом Міністерства фінансів України 30.11.1999 р. №1019 (зі змінами) [8].

5. Відповідно Інструкції «Про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій», грошовими документами є документи, що знаходяться в касі підприємства: марки гербового збору, поштові марки, оплачені проїзні документи, оплачені путівок до санаторіїв, пансіонатів, будинків відпочинку [8].

В діяльності підприємства, грошові кошти, які були отримані у результаті функціонування, формують грошовий потік. Грошовий потік розглядається як надходження та вибуття грошових коштів та їх еквівалентів у результаті виробничо-господарської діяльності підприємств [9]. Сутність даної економічної категорії розглядається як науковцями, так й фахівцями практиками (див. табл. 1.2).

Таблиця 1.2 – Сутність визначення економічної категорії «грошовий потік» підприємства*

Автори, джерело	Визначення
Є. Брікхем [10]	Грошовий потік – це фактичні чисті готівкові кошти, які надходять у фірму (чи витрачаються нею) протягом деякого визначеного періоду
Е. Нікбахт, А. Гроппеллі [11]	Визначення грошового потоку як «міри ліквідності компанії», що складається з «чистого доходу і безготівкових витрат, таких, як амортизаційні відрахування». Наведене тлумачення грошового потоку, з одного боку, розкриває його сутність, з іншого -- основні його складові.
В.І. Аранчій, В.Д. Чумак, Л.В. Бражник [12]	Поняття «грошових потоків» можна трактувати по-різному в залежності від завдань аналізу. Грошові кошти і грошові потоки розглядають як готівку або робочий оборотний капітал
Л.О. Коваленко, Л.М. Ремньова [13]	Грошові потоки – це надходження та вибуття грошових коштів та їх еквівалентів у результаті виробничо-господарської діяльності підприємств
Р.Б. Тянь [14]	Грошовий потік як вхідний і вихідний, а різниця між ними утворює прибуток. Вхідний грошовий потік – це надходження від реалізації продукції та інші надходження. Вихідний грошовий потік – це виплата заробітної плати, платежі субпідрядникам і постачальникам та інші.
Л.О. Лігоненко, Г.В. Ситник [15]	Грошові потоки підприємства – це система розподілених у часі надходжень та видатків грошових коштів, що генеруються його господарською діяльністю і супроводжують рух вартості, володіючи зовнішньою ознакою функціонування підприємства

Автори, джерело	Визначення
І.О. Бланк [16]	Грошовий потік підприємства представляє собою сукупність розподілених надходжень і виплат грошових коштів за окремими інтервалами періоду часу що розглядаються, генерованих його господарською діяльністю, рух яких пов'язаний з факторами часу, ризику і ліквідності.
О.О. Терещенко [17]	Поняття «грошові потоки» не є комплексним, оскільки в ньому не знайшли відображення такі фінансові поняття, як прибутковість, рентабельність, ділова активність тощо - результати ефективного управління грошовими потоками підприємства

* Складено на підставі джерел [10–17]

Таким чином, для характеристики і аналізу діяльності підприємства важливим показником є його дохід та витрати або грошові потоки, який формує результат ліквідності підприємства.

Ліквідність є важливим елементом для оцінки діяльності та фінансової стійкості будь-якого підприємства, тому дуже важливо визначати рівень ліквідності підприємства, а також фактори які мають суттєвий вплив. Проблема ліквідності підприємства це найбільш актуальний показник ефективності роботи підприємства, його можливості розрахуватися за найбільш терміновими зобов'язаннями. Від рівня ліквідності напряду залежить результати діяльності підприємства та її фінансування, що підтверджує актуальність обраного напряду дослідження [18].

Ліквідністю будь-якого активу, як показало наше дослідження [18] – є можливість перетворення його на гроші, а рівень ліквідності визначається тривалістю періоду, протягом якого відбувається це перетворення. Чим коротше цей період, тим вищою буде ліквідність даного виду активу.

Аналіз оцінки проводиться за різними методиками, а найбільш частіше – за оцінкою абсолютних та відносних показників [19–26]. Так, оцінювання ліквідності за відносними показниками дає змогу врахування всіх недоліків. Для того щоб визначити сутність ліквідності підприємства, яка включає в себе оцінювання й ліквідності балансу, а воно, у свою чергу, включає – визначення лік-

відності активів, розглянемо, підходи до визначення сутності такої економічної категорії, як «ліквідність» у розумінні сучасних науковців у наукових та практичних публікаціях [19–24] у табл. 1.3, на основі проведеного нашого дослідження [18].

Таблиця 1.3 – Визначення сутності категорії «ліквідність»*

Автор, джерело	Визначення
Ю.С. Цал-Цалко [19]	Ліквідність – це спроможність окремих активів підприємства, визначених об’єктами платіжних засобів, перетворюватись в грошову форму або безпосередньо бути майном для виконання всіх необхідних розрахунків у міру настання їх строку.
М.Г. Чумаченко [20]	Ліквідність – це спроможність активів перетворюватися в гроші, а рівень ліквідності визначається тривалістю періоду, протягом якого проходить перетворення.
Є.В. Мних [21]	Ліквідність – це вимір можливостей підприємства зі сплати заборгованості шляхом перетворення його майна на гроші.
В.О. Мец [22]	Ліквідність – це спроможність, будь-якого з активів трансформуватися в грошові кошти, а ступінь ліквідності визначається тривалістю періоду, впродовж якого ця трансформація може бути здійснена. Чим коротший період, тим вища ліквідність.
О.П. Антонюк, Т.М. Ступницька, Н.М. Купріна [23]	Ліквідність – здатність цінностей перетворюватися в грошові кошти. Вона характеризується наявністю в підприємства ліквідних засобів у формі залишку грошей у касі, грошових коштів на рахунках у банку та тих елементів оборотних активів, що легко реалізуються.

*Складено автором на основі джерел [19–23]

Таким чином, провівши аналіз визначення сутності категорії «ліквідність» (див. табл. 1.3) науковцями, маємо чітке визначення поняття ліквідності, на основі яких ліквідністю будь-якого активу – є можливість перетворення його на гроші, а рівнем ліквідності визначається тривалістю періоду, протягом якого відбувається це перетворення (чим коротше цей період, тим вищою буде ліквідність даного виду активу).

Проведене наше дослідження дозволило визначити сутність терміну «ліквідність підприємства», як економічної категорії, у табл. 1.4 [18].

Таблиця 1.4 – Визначення сутності категорії «ліквідність підприємства»*

Автор, джерело	Визначення
Ю.С. Цал-Цалко [19]	Ліквідність підприємства – визначення складу його платіжних засобів, відображених у балансі. Для оцінки ліквідності всі об’єкти активів підприємства можна класифікувати за двома ознаками: що характеризують умовною ліквідністю; які безпосередньо визначають рівень ліквідності активів підприємства.
М.Г. Чумаченко [20]	Ліквідність підприємства – це його спроможність перетворювати свої активи на гроші для покриття всіх необхідних платежів.
Є.В. Мних [21]	Ліквідність підприємства стосується наявності грошових коштів у найближчому майбутньому для виконання фінансових зобов’язань даного періоду.
В.О. Мец [22]	Ліквідність підприємства, часто ототожнюють з платоспроможністю, але ці поняття не тотожні. Так, коефіцієнти ліквідності можуть характеризувати фінансовий стан як задовільний, однак по суті ця оцінка помилкова, якщо в поточних активах значна питома вага припадає на неліквідні і короткострокову дебіторську заборгованість.
О.П. Антонюк, Т.М. Ступницька, Н.М. Купріна [23]	Ліквідність підприємства – це його спроможність перетворити свої активи на гроші для покриття найбільш термінових платежів – короткострокових зобов’язань – боргів, термін погашення яких не перевищує одного року. Фінансовий стан підприємства залежить від того наскільки швидко кошти, вкладені в активи, перетворюються на реальні кошти. Прискорення обороту оборотних коштів має велике значення для забезпечення фінансової стабільності.

*Складено автором на основі джерел [19–23]

Таким чином, проведене наше дослідження дозволяє стверджувати [18], що ліквідність підприємства відображає його здатність розраховуватися за своїми поточними зобов’язаннями наявними оборотними ресурсами шляхом швидкого конвертування їх у грошові кошти, а платоспроможність виявляє здатність підприємства розраховуватися за власними поточними зобов’язаннями лише наявними на підприємстві грошовими коштами та їх еквівалентами. Тобто поняття ліквідності є ширшим, ніж поняття платоспроможності підприємства [19–23].

Аналізуючи економічну категорію «ліквідність», доцільно оцінити не тільки поточні суми ліквідних активів, а й майбутні зміни ліквідності [27].

Визначення сутності економічних категорій – грошових коштів, класифікація доходів, витрат, аналізу ліквідності, фінансових результатів, видів активів та вимоги до фінансової звітності з метою ведення бухгалтерського обліку рег-

ламентуються в Україні Національним положенням (стандартом) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» №73 від 07.02.2013 р. зі змінами [4]:

1. Фінансова звітність – бухгалтерська звітність, що містить інформацію про фінансовий стан, результати діяльності та рух грошових коштів підприємства за звітний період. Метою складання фінансової звітності є надання користувачам для прийняття рішень повної, правдивої та неупередженої інформації про фінансовий стан, результати діяльності та рух коштів підприємства.

2. Фінансова звітність забезпечує інформаційні потреби користувачів щодо придбання, продажу та володіння цінними паперами; участі в капіталі підприємства; оцінки якості управління; оцінки здатності підприємства своєчасно виконувати свої зобов'язання; забезпеченості зобов'язань підприємства; визначення суми дивідендів, що підлягають розподілу; регулювання діяльності підприємства; інших рішень.

3. Фінансова звітність повинна задовольняти потреби тих користувачів, які не можуть вимагати звітів, складених з урахуванням їх конкретних інформаційних потреб.

4. Склад фінансової звітності визначається національними положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку [28].

5. У фінансовій звітності відображається узагальнені дані за результатами фінансово-господарської діяльності підприємства для широкого кола зовнішніх і внутрішніх користувачів з метою вивчення якості управління, регулювання діяльності підприємства, участі у його капіталі, оцінювання здатності суб'єкта господарювання вчасно і у повному обсязі виконувати свої зобов'язання [29].

Крім того фінансова звітність не забезпечує інформацією користувачів про інтелектуальний капітал, вплив вартості якого на ринкову вартість підприємства є суттєвим. «Система фінансової звітності, яку використовують у діловому світі не може відобразити всієї складності бізнесу в економіці знань, коли основна роль належить нематеріальним активам, до складу яких потрібно віднести також інформаційні ресурси підприємства» [30].

Як визначено Національним положенням (стандартом) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», грошові кошти – це готівка, кошти на рахунках у банках та депозити до запитання [6]. Розглянемо особливості їх документального, аналітичного та синтетичного обліку в п. 1.2- п.1.3 кваліфікаційної роботи.

1.2. Законодавча база обліку грошових коштів на підприємстві

1.2.1 Аналіз організації обліку готівкових грошових коштів

Як показало дослідження, основними завданнями обліку грошових коштів на підприємстві є [4]:

- здійснення контролю за дотриманням касової і розрахункової дисципліни, в тому числі за зберіганням, своєчасним надходженням і витрачанням отриманих в установах банку грошових коштів відповідно до їх цільового призначення;
- своєчасне і правильне оформлення документів і відображення на рахунках бухгалтерського обліку операцій по руху грошових коштів;
- проведення інвентаризації грошових коштів та відображення результатів інвентаризації на рахунках бухгалтерського обліку;
- надання користувачам фінансової звітності повної, правдивої та неупередженої інформації про зміни, що відбулись у грошових коштах підприємства та їх еквівалентів за звітний період.

Усі підприємства здійснюють розрахункові операції у готівковій та безготівковій формах. Для розрахунків у готівковій формі підприємство обов'язково повинно мати власну касу для організації готівкових розрахунків та дотримуватися вимоги положення про касові операції. Відповідальний за касу, касир – дійова головна особа в касі, але насамперед, до того як він почне виконувати свої обов'язки та завдання, його необхідно ознайомити під підпис із «Положенням про ведення касових операцій в національній валюті в Україні, затвердженого постановою Правління Національного банку України від

29.12.2017 р. №148 (зі змінами, далі – Положенням про ведення касових операцій №148) та укласти договір про повну матеріальну відповідальність [3, 31].

Вимоги цього положення поширюються на юридичних осіб (крім установ банків і підприємств поштового зв'язку) незалежно від їх організаційно-правових форм і форм власності, їх відокремлені підрозділи, представництва іноземних організацій і фірм, які здійснюють підприємницьку діяльність, а також на зареєстрованих у встановленому порядку фізичних осіб, які є суб'єктами підприємницької діяльності без створення юридичної особи, які здійснюють операції з готівкою в національній валюті, та є обов'язковими для виконання ними [31].

Для забезпечення дотримання вимог видачі готівки з каси підприємства доцільно розробити робочі інструкції текстової форми щодо оформлення видачі готівки з каси видатковим касовим ордером. Таку інструкцію можна оформити у вигляді таблиці (табл. 1.5).

Таблиця 1.5 – Робоча інструкція щодо оформлення видачі готівки з каси видатковим касовим ордером*

Виконавець	Перелік робіт
Головний бухгалтер	Розглядає усну заяву одержувача про видачу грошей і при потребі з'ясовує у бухгалтера розрахункового відділу стан розрахунків з одержувачем або обґрунтованість суми, яка необхідна одержувачу. Бухгалтер розрахункового відділу дає відповідну довідку, на підставі якої головний бухгалтер приймає рішення
Бухгалтер розрахункового відділу	Складає видатковий касовий ордер, зазначаючи в ньому такі реквізити: дату (число цифрами, місяць словами); прізвище, ім'я, по батькові одержувача (якщо гроші видаються за дорученням -дату, номер доручення та особу, яка його видала); зміст операції {за що або для чого видаються гроші); суму до видачі (цифрами та словами); номер кореспондуючого рахунку (континировка). Потім бухгалтер розрахункового відділу проставляє континировку на ордері, реєструє ордер під відповідним порядковим номером, проставляє цей номер на ордері і передає ордер головному бухгалтеру
Головний бухгалтер	Перевіряє правильність складання касового ордера, підписує його і передає (через працівника бухгалтерії) керівнику підприємства. Одержавши підписаний керівником ордер, головний бухгалтер направляє його (через працівника бухгалтерії) касиру для виконання

Касир	Перевіряє достовірність підписів на ордері і правильність його оформлення, потім вимагає від одержувача пред'явити паспорт або інший документ, який засвідчує особу та доручення (якщо гроші видаються за дорученням). Доручення прикріплюється до ордера Після цього касир пропонує одержувачу розписатись на ордері (одержувач вказує суму прописом та проставляє дату одержання), підписується на ордері сам і вилає гроші, а ордер одразу ж записує в касову книгу, зазначаючи номер документа, кому видано, кореспондуючий рахунок, суму
-------	---

* Джерело [31]

Вагомим джерелом надходження коштів в касу підприємства є виручка, отримана від реалізації товарів, продукції, робіт або послуг. Для її приймання може використовуватись електронний контрольно-касовий апарат або товарно-касова книга. Касир зобов'язаний приділяти особливу увагу належному заповненню касових документів. При цьому забороняється приймати до виконання первинні документи на операції, що суперечать законодавчим і нормативним актам, встановленому порядку приймання, зберігання і витрачання коштів, які порушують договірну, фінансову дисципліну, завдають збитку державі, власникам, іншим юридичним та фізичним особам [32].

Всі факти надходження і вибуття готівки на підприємстві відображаються в касовій книзі. Касова книга – обліковий регістр, призначений для обліку касових операцій касиром підприємства, В ній у хронологічній послідовності відображається витрачання і надходження готівки, що дає можливість контролювати рух коштів підприємства. Підприємства, які використовують іноземну валюту, ведуть окремі касові книги по кожному виду валюти [32].

В кінці кожного робочого дня касир підводить підсумки операцій за день, визначає залишок готівки в касі на наступне число і складає звіт касира. Звіт касира – це документ, який є відривним аркушем касової книги з доданими прибутковими та видатковими касовими документами, що передається касиром підприємства до бухгалтерії [32].

Основним документом, який встановлює правила у сфері готівкових розрахунків у касі підприємства в Україні є Положення про ведення касових опе-

рацій №148. Дотримання цих правил для підприємства прийнято називати дотриманням касової дисципліни.

1.2.2. Особливості відкритті рахунків в банку та документальний облік безготівкових грошових коштів

Безготівкові розрахунки грошовими коштами ведуться у банківських установах. Банки відкривають рахунки зареєстрованим в установленому чинним законодавством порядку юридичним особам та фізичним особам – суб'єктам підприємницької діяльності, філіям, представництвам, відділенням та іншим відокремленим підрозділам підприємств, у тому числі структурним підрозділам, що виділяються у процесі приватизації, представництвам юридичних осіб – нерезидентів, іноземним інвесторам, фізичним особам на умовах, викладених у цій інструкції та в договорі між установою банку та власником рахунку. Умови договору не повинні суперечити вимогам інструкції [32].

Згідно з Інструкцією «Про порядок відкриття, використання і закриття рахунків у національній та іноземній валютах, затвердженою Постановою НБУ від 12.11.2003 р. № 492 (зі змінами), для збереження грошових коштів і здійснення розрахунків установи банку відкривають всім підприємствам незалежно від форми власності клієнтам за договором банківського рахунку такі рахунки [33]:

1. Поточний рахунок – рахунок, що відкривається банком клієнту на договірній основі для зберігання грошей і здійснення розрахунково-касових операцій за допомогою платіжних інструментів відповідно до умов договору та вимог законодавства України.

2. Вкладний (депозитний) рахунок – рахунок, що відкривається банком клієнту на договірній основі для зберігання грошей, що передбачаються клієнтом в управлінні на встановлений строк або без зазначення такого строку під визначений процент (дохід) і підлягають поверненню клієнту відповідно до законодавства України та умов договору.

До поточних рахунків належать [34]:

– рахунки за спеціальними режимами їх використання, що відкриваються у випадках, передбачених законами України або актами Кабінету Міністрів України;

– поточні рахунки типу «Н», що відкриваються в національній валюті офіційним представництвом і представництвом юридичних осіб-нерезидентів, які не займаються підприємницькою діяльністю на території України;

– поточні рахунки типу «П», що відкриваються в національній валюті постійним представництвом;

– поточні (накопичувальні) рахунки виборчих фондів.

До вкладних (депозитних) рахунків належать пенсійні депозитні рахунки, що відкриваються фізичним особам відповідно до Закону України «Про недержавне пенсійне забезпечення» для накопичення заощаджень на виплату пенсії [34].

Порядок відкриття та закриття поточного та інших рахунків у банку здійснюється наступним чином [31, 34]:

1. Після вивчення фінансового стану підприємства і поданих документів банк приймає рішення про відкриття поточного рахунку або відмову. У разі позитивного рішення керівник банку передає в бухгалтерію розпорядження про відкриття рахунку разом з усіма необхідними документами. Між банком і підприємством укладається угода на здійснення розрахунково-касового обслуговування, в якій зазначається номер відкритого рахунку, передбачені зобов'язання та права сторін щодо виконання операцій за рахунком, умови закриття рахунку, строк дії угоди, порядок та періодичність видачі виписок з рахунку тощо.

2. Бухгалтерія на підставі розпорядження керівника банку реєструє поточний рахунок у книзі реєстрації відкритих рахунків, робить відповідну позначку на документах і передає їх в юридичну службу для зберігання в юридичній справі клієнта.

3. Днем відкриття поточного рахунку клієнта вважається дата, що зазначена на заяві про відкриття цього рахунку в розділі «Відмітки банку».

4. За поточними рахунками, що відкриваються банками суб'єктам господарювання в національній валюті, здійснюються всі види розрахунково-касових операцій відповідно до умов договору та вимог законодавства України.

5. Банк може відмовитися від договору банківського рахунку та закрити поточний рахунок клієнта, якщо операції за цим рахунком не здійснюються протягом трьох років підряд і на цьому рахунку немає залишку коштів.

6. Банк закриває поточний рахунок юридичної особи на підставі документа, виданого державним реєстратором в порядку, установленому законодавством України, який підтверджує державну реєстрацію припинення юридичної особи.

Для відкриття поточного рахунку в банку підприємство подає такі документи [31, 34]:

- заяву про відкриття рахунку встановленого зразка;
- копію свідоцтва про державну реєстрацію;
- копію рішення про створення, реорганізацію підприємства;
- копію належним чином зареєстрованого Статуту (Положення), засвідчену нотаріально або органом державної реєстрації;
- картку зі зразками підписів осіб, яким, відповідно до чинного законодавства або установчих документів підприємства, надано право розпоряджатися рахунком і право підпису розрахункових документів;
- копію документа, який підтверджує на взяття юридичної особи на облік в органі Державної податкової служби, засвідчену органом, що видав документ або нотаріально.

Підставами для закриття поточного рахунку є [34, 35]:

- на підставі заяви клієнта;
- на підставі рішення відповідного органу, на який згідно із законом покладено функції щодо припинення юридичної особи або припинення підприємницької діяльності фізичної особи-підприємця (за заявою ліквідатора, голови або члена ліквідаційної комісії);

- у разі смерті власника рахунку – фізичної особи та фізичної особи-підприємця (за заявою третьої особи, зокрема спадкоємця);

- на інших підставах, передбачених законодавством України або договором між банком і клієнтом.

Датою закриття поточного рахунку вважається наступний після проведення останньої операції за цим рахунком день. Якщо на поточному рахунку власника немає залишку коштів, а заява подана в операційний час банку, то датою закриття поточного рахунку є день отримання банком цієї заяви [35].

Залишки по бухгалтерських рахунках повинні збігатися із залишками по відповідним для них банківським рахункам. Усі здійснені операції з надходження та списання коштів з поточного рахунку підприємства банк реєструє у спеціальній виписці з особового рахунку, із вказуванням підтверджуючих документів. Даний документ замінює собою реєстр аналітичного обліку за операціями на поточному рахунку та одночасно є підставою для бухгалтерських записів. Бухгалтер у день одержання виписки здійснює операції, які позначають бухгалтерським терміном «кантування» – перевірка й обробка виписки. Цей процес передбачає [35].

- нумерування виписки;

- добір документів, які підтверджують факт здійснення господарської операції, і перевірка наявності виправданих документів від інших підприємств, що є підставою для зарахування або списання коштів;

- звірку достовірності записів у виписці банку і до даних до неї документах, а також відповідності суми у виписці сумам виправданих документів на перерахування або зарахування коштів;

- перевірку правильності визначення залишку грошей на поточному рахунку після здійснених операцій;

- зазначення кореспондуючого рахунка у виписці проти кожної суми згідно з наведеними операціями;

- за необхідності – зазначення кодів аналітичних статей обліку.

Дослідження показало, що безготівковий грошовий обіг – це рух грошових коштів без використання готівкових грошових знаків шляхом перерахування сум за рахунками в банках чи зарахування взаємних вимог. У безготівковому обігу гроші функціонують як засіб платежу, бо є певний проміжок часу між одержуванням товарів та оплатою їх. Перевагами безготівкового обігу перед готівковим є [36]:

- прискорюється обіг грошових коштів господарських суб'єктів;
- значно скорочуються суспільні витрати обігу;
- збільшуються можливості держави щодо регулювання грошової сфери тощо.

Безготівкові розрахунки – розрахунки, що проводяться без участі готівки, тобто в сфері безготівкового грошового обігу. Безготівкові розрахунки поділяються на міжбанківські та міжгосподарські, які обслуговують, відповідно, відносини між банками та між клієнтами банків. Безготівкові розрахунки є розрахунками (платежами) за продукцію та послуги, що здійснюються двома основними способами [36]:

- акцептно-інкасовим, коли поставка передуює оплаті
- акредитивним, коли оплата передуює відправленню продукції.

Класифікація безготівкових рахунків наведена на рис. 1.1.

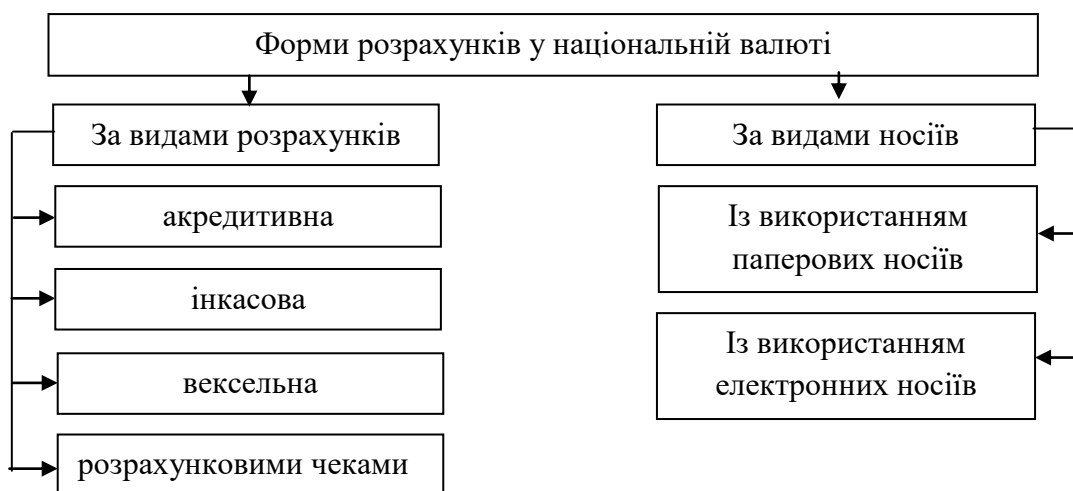

Рис. 1.1 – Класифікація розрахунків у національній валюті *

*Джерело [37]

Для зберігання грошових коштів спеціального призначення можуть відкриватись в банку й інші поточні рахунки в національній або іноземній валюті. На цих рахунках обліковуються кошти, одержані на наукові дослідження, на сумісну діяльність [5].

Підставою для відображення на рахунках бухгалтерського обліку операцій з руху безготівкових розрахунків підприємства з контрагентами є первинні документи, які визначені Інструкцією «Про безготівкові розрахунки в Україні в національній валюті», затверджена постановою Правління Національного Банку України №163 від 29.07.2022 р. зі змінами і доповненнями [36, 38] , а саме:

1. Платіжне доручення – розрахунковий документ, що містить письмове доручення платника обслуговуючому банку про списання зі свого рахунку зазначеної суми коштів та її перерахування на рахунок отримувача.

2. Чек – розрахунковий документ, що містить нічим не обумовлене письмове розпорядження власника рахунку (чекодавця) банку-емітенту, у якому відкрито його рахунок, про сплату чекодержателю зазначеної в чеку суми коштів.

3. Платіжна вимога – розрахунковий документ, що містить вимогу стягувача або при договірному списанні обтяжувача чи отримувача до обслуговуючого платника банку здійснити без погодження з платником переказ визначеної суми коштів з рахунку платника на рахунок отримувача.

4. Акредитив – грошове зобов'язання банку-емітента виконати зобов'язання проти належного представлення

Перелічені вище первинні документи є підставою для аналітичного обліку в виписці банку та синтетичного обліку на банківських рахунках (п.1.3).

1.2.3 Фінансовий облік грошових коштів підприємства

Синтетичний облік грошових коштів підприємства ведеться на рахунках бухгалтерського обліку відповідно до Інструкції «Про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських

операцій підприємств і організацій» (зі змінами та доповненнями), затвердженої Наказом Міністерства фінансів України від 30.11.1999 №1019 та «План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій», затвердженого Наказом Міністерства фінансів України від 30.11.1999 р. №1019 – далі Інструкція «Про застосування Плану рахунків» та «План рахунків» на рахунках [8], які наведено на рис. 1.2:

1. Рахунок 30 «Готівка» – призначено для обліку наявності та руху готівкових грошових коштів.

2. Рахунок 31 «Рахунки в банках» – призначено для обліку наявності та руху грошових коштів, що знаходяться на рахунках в банку, які можуть бути використані для поточних операцій.

3. Рахунок 33 «Інші кошти» – призначено для ведення узагальненої інформації про наявність та рух грошових документів, які знаходяться в касі підприємства, електронних грошах та про кошти в дорозі.

Рис 1.2 – Структура поділу грошових потоків підприємства на рахунки*

* Джерело[8]

Для обліку готівкових операцій призначено рахунок 30 «Готівка», для обліку безготівкових операцій – рахунок 31 «Рахунки в банках», також важливу роль відіграє рахунок 33, який потрібен для узагальнення інформації про наявність та рух грошових документів. Рахунки є активними по відношенню до балансу підприємства [40].

Планом рахунків бухгалтерського обліку для обліку операцій на рахунках у банках використовується рахунок 31 «Рахунки в банках», який має такі субрахунки [8]:

- 311 «Поточні рахунки в національній валюті»;
- 312 «Поточні рахунки в іноземній валюті»;
- 313 «Інші рахунки в банку в національній валюті»;
- 314 «Інші рахунки в банку в іноземній валюті»;
- 315 «Спеціальні рахунки в національній валюті»;
- 316 «Спеціальні рахунки в іноземній валюті».

Синтетичний облік на рахунку 31 здійснюється у відповідності до облікової політики підприємства та робочого плану рахунків підприємства. Аналітичний облік за рахунком 31 може вестися за видами рахунків, відкритих у банківських установах. Він повинен надавати можливість щоденно визначати залишки грошових коштів на рахунках в банках, їх рух за певний період, виявляти накопичення грошових коштів понад мінімальної потреби для розміщення його у високоліквідних активах. Облік руху грошових коштів на банківських рахунках здійснюється наступним чином: за дебетом субрахунку 311 та 313 відображаються надходження грошових коштів, за кредитом – їх використання [8].

Субрахунки 312 та 314 призначені для узагальнення інформації про наявність та рух грошових коштів в іноземній валюті. Субрахунок 315 призначений для обліку коштів на рахунку у системі електронного адміністрування податку на додану вартість, відкритому платнику податку в Казначействі, а також на інших спеціальних рахунках, відкритих у банку та/або органі Казначейства відповідно до законодавства, тощо [8].

Субрахунок 316 призначений для обліку коштів в іноземній валюті, що підлягають розподілу або додатковому попередньому контролю, у тому числі сум коштів в іноземній валюті, що підлягають обов'язковому продажу відповідно до законодавства [8].

Порядок здійснення розрахунків грошовими коштами суворо регламентований чинним законодавством України. Звичайно, існують певні правила, уста-

новлений порядок для здійснення операцій з готівкою. Це – касова дисципліна [3].

Планом рахунків бухгалтерського обліку для обліку операцій розрахунків готівкою використовується рахунок 30 «Готівка», який має такі субрахунки [8]:

- 301 «Готівка в національній валюті»
- 302 «Готівка в іноземній валюті».

Рахунок 30 «Готівка» – призначений для узагальнення інформації про наявність та рух грошових коштів у касі підприємства. За дебетом рахунку 30 «Готівка» відображається надходження грошових коштів у касу підприємства, за кредитом – виплата грошових коштів із каси підприємства.

На підприємствах, де працюють операційні каси (продаж квитків, оплата послуг зв'язку, обмін валюти тощо) відкриваються субрахунки «Готівка в національній валюті в операційній касі» та «Готівка в іноземній валюті в операційній касі». Підприємства, які здійснюють готівкові операції із застосуванням реєстраторів розрахункових операцій, наприклад, використовують субрахунки 308 «Готівка в національній валюті за операціями, проведеними із застосуванням РРО» та 309 «Готівка в іноземній валюті за операціями, проведеними із застосуванням РРО» [40].

Бухгалтерський рахунок 33 «Інші кошти» відображає надходження грошових документів у касу підприємства та коштів в дорозі та має субрахунки [8]:

- 331 «Грошові документи в національній валюті»;
- 332 «Грошові документи в іноземній валюті»;
- 333 «Грошові кошти в дорозі в національній валюті»;
- 334 «Грошові кошти в дорозі в іноземній валюті»;
- 335 «Електронні гроші, номіновані в національній валюті»;

Електронні гроші – одиниці вартості, які зберігаються на електронному пристрої, приймаються як засіб платежу іншими особами. На рахунку 335 відображаються операції з електронними грошима, відповідно до нормативно-

правових актів Національного банку України та правил використання електронних грошей [8].

Склад субрахунків для обліку грошових коштів на підприємстві сформовано на підставі Плану рахунків та Інструкції про застосування плану рахунків підприємства в табл. 1.6 [40].

Таблиця 1.6 – Склад рахунків та субрахунків для обліку грошових коштів підприємства *

Назва бухгалтерського рахунку	Субрахунок
30 «Готівка»	301 «Готівка в національній валюті»
	302 «Готівка в іноземній валюті»
	308 «Готівка в національній валюті за операціями, проведеними із застосуванням РРО»
	309 «Готівка в іноземній валюті за операціями, проведеними із застосуванням РРО»
31 «Рахунки в банках»	311 «Поточні рахунки в національній валюті»
	312 «Поточні рахунки в іноземній валюті»
	313 «Інші рахунки в банку в національній валюті»
	314 «Інші рахунки в банку в іноземній валюті»
	315 «Спеціальні рахунки в національній валюті»
	316 «Спеціальні рахунки в іноземній валюті»
33 «Інші кошти»	331 «Грошові документи в національній валюті»
	332 «Грошові документи в іноземній валюті»
	333 «Грошові кошти в дорозі в національній валюті»
	334 «Грошові кошти в дорозі в іноземній валюті»
	335 «Електронні гроші, номіновані в національній валюті»

*Складено автором на основі джерел [8, 40]

Кореспонденція рахунків з обліку грошових коштів наведена у Додатках А-В.

Готівковий і безготівковий грошові обороти органічно пов'язані між собою, що реалізується через перехід однієї форми в іншу. Наприклад, виручка надходить до каси підприємства, а потім здається до установи банку для збереження на поточний або інший рахунки. Із цих рахунків у банку проводяться

розрахунки між господарюючими суб'єктами та надходить готівка в касу підприємства для видачі заробітної плати, авансу підзвітним особам тощо. Для забезпечення достовірної і точної інформації про рух коштів необхідно забезпечити їх чіткий, своєчасний та повний облік, тому основними завданнями бухгалтерського обліку грошових коштів є [41]:

- правильна організація, своєчасне й законне проведення безготівкових і готівкових розрахункових операцій;
- своєчасне та правильне документування операцій із руху грошових коштів і розрахунків;
- забезпечення збереження грошових коштів і цінних паперів у касі підприємства;
- контроль над витрачанням грошових коштів;
- своєчасне та точне ведення розрахунків із дебіторами та стягнення заборгованості;
- періодичне проведення інвентаризацій грошових коштів і дебіторської заборгованості;
- забезпечення схоронності коштів у місцях їх зберігання і контроль над їх цільовим використанням;
- своєчасне і повне відображення в документах і реєстрах бухгалтерського обліку руху коштів у касі підприємства і на рахунках у банку;
- суворе дотримання встановлених правил ведення касових операцій і здійснення розрахунків між суб'єктами господарської діяльності;
- забезпечення своєчасності взаєморозрахунків із метою запобігання штрафним санкціям.

Основна мета аналізу грошових потоків в бухгалтерському обліку полягає у виявленні рівня достатності формування грошових коштів, ефективності їх використання, а також збалансованості позитивного і від'ємного грошових потоків підприємства. Основними завданнями аналізу грошових потоків є [41]:

- виявлення тенденцій та закономірностей розвитку грошових потоків підприємства;

- постійне дослідження шляхів формування грошових потоків та оцінка ступеню раціонального їх використання;
- своєчасне виявлення і запобігання можливості виникнення причин погіршення платоспроможності підприємства та його банкрутства;
- пошук резервів та пошук прискорення обороту коштів.

Основним інформаційним джерелом щодо руху грошових коштів та їх еквівалентів є форма № 3 фінансової звітності «Звіт про рух грошових коштів». Цей звіт є одним із найскладніших у всій фінансовій звітності підприємства. «Звіт про рух грошових коштів» надає інформацію про операційну, фінансову та інвестиційну діяльність підприємства, а також дає можливість оцінити ситуацію, пов'язану з надходженням та витрачанням грошових коштів, та визначити потреби підприємства щодо використання цих коштів. Тобто форма звітності є багатосторонньою, що суттєво ускладнює процес його заповнення [41].

На основі НСПБО 1 [4] сформовано відображення грошових коштів у Формі №1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)» та у Формі «Примітки до річної фінансової звітності» (див табл. 1.7).

Таблиця 1.7 – Відображення грошових коштів у окремих формах фінансової звітності підприємства *

Форма фінансової звітності	Код рядка	Назва рядка
Форма №1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)», II розділ Активу «Оборотні активи».	1165	Гроші та їх еквіваленти
Форма №5 «Примітки до річної фінансової звітності», VI розділ «Грошові кошти».	640	Готівка
	650	Поточний рахунок в банку
	660	Інші рахунки в банках (акредитиви, чекові книжки)
	670	Грошові кошти в дорозі
	680	Еквіваленти грошових коштів

* Складено автором на підставі джерела [4]

1.3. Методи управління грошовими коштами підприємства

Від ефективності управління грошовими потоками залежать як поточні результати діяльності, так і майбутні темпи розвитку підприємства [29].

Управління потоками грошових коштів – це система принципів и методів розробки та реалізації управлінських рішень, пов’язаних з формуванням, розподілом і використанням грошових коштів підприємства та організацією їх обороту [16].

Ефективне управління грошовими потоками дозволяє підприємству реалізувати стратегічні цілі його діяльності, забезпечити високий рівень оборотності капіталу, ритмічність діяльності, підвищити ступінь фінансової рівноваги та отримати додатковий прибуток, а також сприяє формуванню додаткових інвестиційних ресурсів для здійснення фінансових інвестицій. Управління грошовими потоками підприємства є важливою складовою частиною загальної системи управління його фінансовою діяльністю [42].

Основні підходи управління грошовими потоками підприємства, їх характеристика – переваги та недоліки, на основі проведеного дослідження, наведено у табл. 1.8 [4].

Таблиця 1.8 – Основні підходи управління грошовими потоками підприємства*

Назва	Характеристика
Традиційний підхід	Управління грошовими потоками розглядається як управління поточним залишком грошових коштів фірми, що розпочинається з моменту надходження грошових коштів на рахунок підприємства, а призупиняється в момент здійснення останнього платежу компанією.
Альтернативний підхід	Розглядає управління грошовими потоками як мистецтво, що переходить в науку управління короткостроковими ресурсами для підтримки поточної діяльності, мобільності фондів та оптимізації ліквідності.
Економічний підхід	Попит на грошові кошти не відрізняється від попиту на будь-які інші активи підприємства; вимірювання вигоди від накопичення грошових коштів, пов’язане з витратами транзакцій і майбутніми потребами.

Назва	Характеристика
Інституціональний підхід	Залишок грошових коштів залежить від величини реалізації і як показують дослідження фірм, що працюють в США, наявність високих заробітних плат призводить до збільшення залишку грошових коштів на рахунках фірми.
Вартісний підхід	Сукупний попит визначає величину реалізації, і відповідно, розмір грошового потоку. У випадку, якщо грошового потоку недостатньо, підприємства залучають зовнішнє фінансування.
Обліковий підхід	Мета підходу – виявлення причин, що спричинили відсутність надходження грошових потоків чи навпаки, наявність надходження додаткових грошових потоків, а також оперативне прийняття рішень за наслідками вищенаведених операцій.
Концептуальний підхід	Головною метою управління грошовими потоками є формування найбільш раціональних форм організації потоків грошових коштів, що забезпечують максимальне задоволення потреб в умовах обмеженості ресурсів.
Процесуальний	Управління динамічним процесом надходжень і витрат грошових коштів. Він включає в себе два елементи: управління вхідним грошовим потоком і управління вихідним грошовим потоком.
Результативний	Показник відображає різницю між вхідними та вихідними грошовими потоками на певну дату (чистий грошовий потік).
Системний	Управління – це система принципів, методів, інструментів цілі направлено впливу фінансових менеджерів на рух грошових коштів для забезпечення фінансової рівноваги та стійкого зростання підприємства.
Процесний	Управління грошовими потоками включає в себе послідовні етапи, що включають у себе: облік руху грошових коштів, аналіз, планування, регулювання та контроль грошових потоків.
Потоковий	Послідовна зміна якісних змін сукупності об'єктів у певному часовому періоді.

*Складено на основі джерел [38, 39, 43-45]

Для управління грошовими коштами, їх рухом та залишком грошових коштів підприємства необхідно використовувати інструменти в системі управління підприємством – методи управлінського обліку та фінансового менеджменту, а саме [46]:

1. Модель Баумоля – Тобіна – підприємство починає працювати, коли має максимальний рівень грошових коштів, які за певний період часу витрачаються. Коли запас грошових коштів підприємства сягає визначеної межі, підприємство поповнює запас грошових коштів. Тобто відбувається постійна зміна з максимального до мінімального запасу грошових коштів підприємства, які наведена

на рис 1.3. Цю модель використовують у випадках коли на підприємстві стабільні надходжень та витрачання коштів, з урахуванням того, що зберігання всіх грошових активів здійснюється у формі короткострокових фінансових вкладень та зміна залишку коштів походить від максимального розміру до нуля.

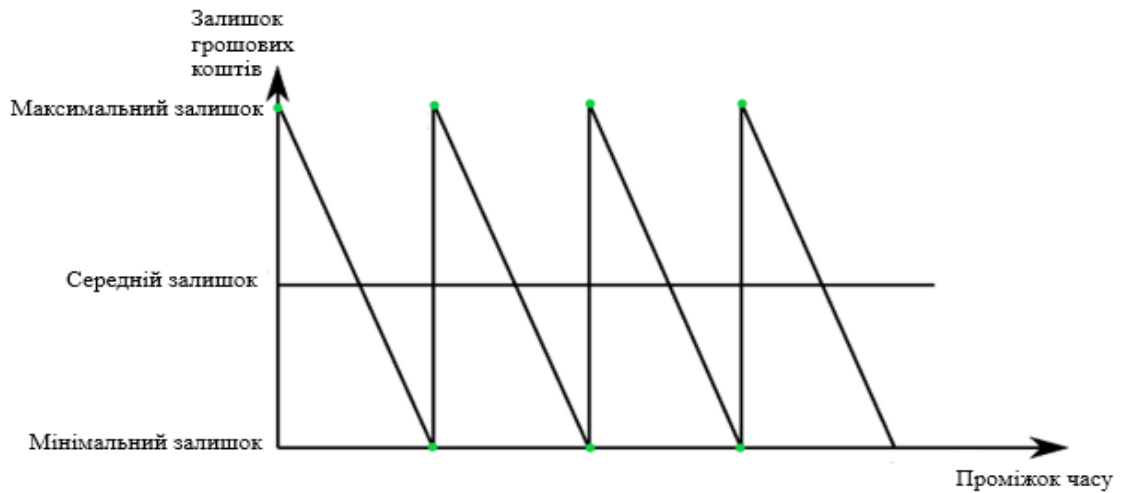

Рис. 1.3 – Графік зміни грошових коштів за моделлю Баумоля-Тобіна*

*Джерело [46]

2. Модель Міллера-Орра – надходження та витрачання коштів підприємства відбуваються незалежними випадковими подіями. Головною особливістю цієї моделі є певного страхового запасу коштів, лише на рівні якого встановлюється мінімальний розмір залишку коштів.

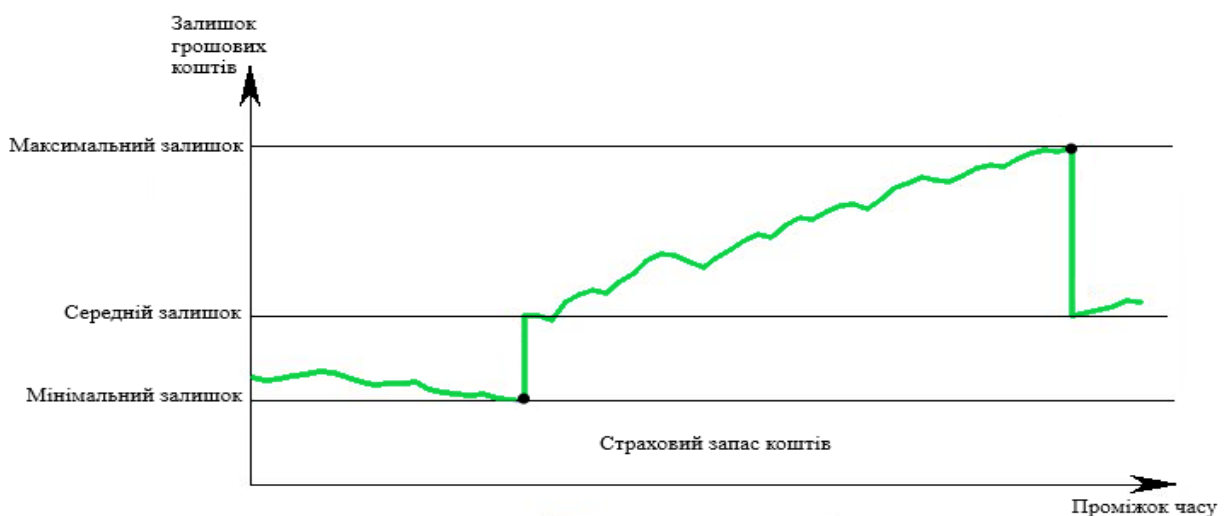

Рис. 1.4 – Графік зміни грошових коштів за моделлю Міллера-Орра*

*Джерело [46]

Максимальний розмір залишку коштів встановлюється лише на рівні триразового розміру страхового запасу [46] (на рис 1.4).

Залишок коштів змінюється, доки досягне верхньої межі. У цьому випадку надлишок коштів вилучається та інвестується, наприклад, у короткострокові фінансові інструменти. Якщо залишок коштів досягає нижньої межі, то за допомогою продажу частини короткострокових інструментів здійснюється поповнення коштів, що наведено на рис 1.4 [46].

В практиці діяльності підприємств для управління залишком грошових коштів можуть бути використані й інші моделі.

Висновки до першого розділу

В результаті дослідження теоретичних аспектів визначення сутності і класифікації, особливостей бухгалтерського фінансового обліку грошових коштів підприємства, яке проведено в першому розділі кваліфікаційної роботи, дозволило сформулювати висновки:

1. Досліджено підходи до визначення та класифікації грошових коштів підприємства, сутність та структуру економічної категорії «ліквідність». В результаті дослідження наукових праць та практичних публікацій можна зробити висновок, що визначення таких економічних категорій має різні напрями та ознаки класифікації.

2. Проведено аналіз особливостей ведення готівкових грошових коштів, Відповідно до Положення про ведення касових операцій в національній валюті в Україні, затвердженого постановою Правління Національного банку України від 29.12.2017 р. №148 (зі змінами) досліджено їх документальний облік та виявлені основні задачі і обмеження обліку готівкових грошових коштів, касова дисципліна та ведення готівкових розрахунків, складена кореспонденція рахунків.

3. Розглянуті особливості відкриття та закриття рахунків в банку та документальний облік безготівкових грошових коштів. Реєстрація поточних та інших рахунків, який відкривається банком для зберігання грошей і здійснення

розрахунково-касових операцій за допомогою платіжних інструментів відповідно до нормативних документів. Згідно з Інструкцією «Про безготівкові розрахунки в Україні в національній валюті», затвердженою постановою Правління Національного Банку України № 22 від 21.01.2004 р. (зі змінами і доповненнями) розглянуто документальне оформлення обліку руху безготівкових грошових коштів, їх аналітичний та синтетичний облік, складена кореспонденція рахунків.

4. Виконаний аналіз методів управління грошовими коштами підприємства. Кожен метод має свої значні відмінності але основна мета кожного полягає у ефективності управління грошовими потоками. Детально розглянуті рахунки і субрахунки які приймають участь у формуванні грошових коштів, а саме готівка, рахунки у банках, електронні гроші, грошові документи та гроші в дорозі. Розглянуті методи управлінського обліку для підприємств, які показали різні принципи накопичення та витрати грошових коштів, а також виявили залежність методів від типу підприємства.

5. Результати дослідження, які відображені у першому розділі кваліфікаційної роботи були:

- опубліковані у 1-х тезах у збірнику наукових праць та пройшли апробацію на науковій студентській конференції: на VI Всеукраїнської студентської науково-практичній конференції «Актуальні аспекти соціально-економічного розвитку України: погляд молоді» 17-18 квітня 2024 року (секція №6. Бухгалтерський облік, економічний аналіз та аудит в системі управління підприємством), в ОНТУ, м. Одеса [18];

- пройшли апробацію в рамках дослідження наукової школи кафедри обліку та аудиту ОНТУ «Забезпечення конкурентоспроможності та ефективності функціонування національної економіки та її суб'єктів» 18.04.2024 р. на науковому колоквіуму «Теоретичні та практичні аспекти проведення зовнішнього та внутрішнього аудиту діяльності суб'єктів національної економіки, інструменти аналізу їх діяльності та забезпечення розвитку» (Додаток Д).

2. ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНИЙ АНАЛІЗ ДІЯЛЬНОСТІ ЗАТ «ОДЕСАКОНДИТЕР»

2.1. Техніко-економічна характеристика підприємства

Закрите акціонерне товариство «Одесакондитер» – було одне з найбільших харчових підприємств в одеському регіоні. Підприємство було організовано в серпні 1994 годи на базі Одеського виробничого об'єднання кондитерської промисловості.

ЗАТ «Одесакондитер» – одне з найстаріших підприємств півдня України. У 1820 році в Одесі було створено приватне підприємство – торговий дім «Брати Крахмальнікова» – перша кондитерська фабрика на півдні країни. Кондитерські вироби їх торгового дому не потребували особливої реклами і користувалися заслуженою популярністю не тільки в тодішній Російській імперії: вони завоювали гран-прі на міжнародних промислових виставках в Лондоні і Парижі, відзначалися золотими медалями в Ростові–на–Дону, Москві, Лондоні. У 1918 році фабрика була націоналізована і стала називатися «Перша радянська кондитерська фабрика». У 1922 році їй було присвоєно ім'я Рози Люксембург.

Продукція підприємства неодноразово завойовувала престижні нагороди не тільки в Україні, а й на Міжнародних виставках–ярмарках в Угорщині, Канаді, США, Німеччині, Італії та інших країнах.

У липні 1992 року об'єднання стало орендним підприємством.

У серпні 1993 року об'єднання було приватизовано працівниками фабрики і з 19 березня 1994 року створено Акціонерне товариство закритого типу «Одеса».

У 1999 році генеральний директор підприємства був нагороджений призом Європейського Candy kattle клубу за професійну перевагу своїх конкурентів у виробництві кондитерських виробів, дослідженнях, технічному розвитку і інноваціях в області якості продукції, маркетингу, за особистий

прогрес в галузі, а в 2000 році підприємство визнано кращим в рейтингу «Золота фортуна».

Компанія займає активну соціальну позицію в суспільстві, пропагуючи сімейні цінності і турботу про тих, хто потребує допомоги».

Таким чином, ЗАТ «Одесакондитер» має чітку та лаконічну місію, яка містить в собі цілу філософію компанії та мотивує її співробітників до нових звершень.

Так, в сьогоденнішніх реаліях для підприємства головною метою є лідерство на вітчизняному ринку, задля якого слід допрацювати асортимент продукції та розширити ринки збуту. Тож можна зробити висновок, що ЗАТ «Одесакондитер» є одним з найбільших підприємств півдня України, що виготовляє кондитерську продукцію.

За майже 200 років воно добре зарекомендувало себе на вітчизняному ринку. Підприємство має ефективну лінійно-функціональну організаційну структуру, а також добре сформовану місію.

«Одесакондитер» було багатoproфільним кондитерським підприємством з широким асортиментом продукції. Однак, за якісними характеристиками продукція одеської кондитерської фабрики поступаються аналогам конкурентів. Крім того підприємство має застаріле обладнання, що не дозволяє йому розвиватися в повній мірі. Також з серпня 2019 року підприємство припинило виробничу діяльність з виготовлення та продажу продукції.

Не зважаючи на це проведемо фінансовий аналіз діяльності підприємства за 2021–2022 роки (табл. 2.1), який допоможе зробити висновки які характеризують рівень фінансової стійкості підприємства.

Таблиця 2.1 – Основні фінансово-економічні показники діяльності ЗАТ «Одесакондитер» за 2021-2022 роки*

Показники	2021 рік	2022 рік	Відхилення	
			абс.	%
1. Обсяг продукції в натуральному виразі, т (тис.дал)	-	-	-	-
2. Обсяг продукції в оптових цінах без ПДВ та акцизного збору, тис. грн.	-	-	-	-
- у діючих оптових цінах	-	-	-	-
- у порівнянних оптових цінах	-	-	-	-

Продовження табл. 2.1

Показники	2021 рік	2022 рік	Відхилення	
			абс.	%
3. Середня оптова ціна за 1 тону (дал.) продукції, грн.	-	-	-	-
4. Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), тис.грн.	962	2025	1063	110,50
5. Собівартість реалізованої продукції, тис.грн.	-	-	-	-
6. Адміністративні витрати, тис.грн.	7 104	5 751	-1 353	-19,05
7. Витрати на збут, тис.грн.	41	40	-1	-2,44
8. Валовий прибуток, тис.грн.	962	2025	1 063	110,50
9. Повна собівартість реалізованої продукції, тис.грн.	7144	5792	-1352,00	-18,92
10. Витрати на 1 гривню реалізованої продукції, коп.	742,62	286,02	-456,59	-61,48
11. Фінансовий результат до оподаткування, тис.грн. в т.числі:	-8449	-2 560	5 889	-69,70
- від основної операційної діяльності	-6182	-3767	2 415	-39,07
- від іншої операційної діяльності	-2437	-15	2 422	-99,38
- від фінансової діяльності	-	842	842	x
- від іншої діяльності	170	380	210	123,53
12. Податок на прибуток, тис.грн.	-	-	-	-
13. Чистий прибуток (збиток), тис.грн.	-8 449	-2560	5889,00	69,70
14. Матеріальні витрати, тис.грн.	-	-	-	-
15. Матеріаловіддача, грн.	-	-	-	-
16. Матеріаломісткість продукції, грн.	-	-	-	-
17. Середня облікова кількість штатних працівників облікового складу, осіб.	24	24	-	-
18. Продуктивність праці одного штатного працівника облікового складу, грн.	40083,3	84375,0	44291,7	110,50
19. Фонд оплати праці штатних працівників облікового складу, тис. грн.	3 486	3292	-194	-5,57
20. Середня річна заробітна плата одного штатного працівника облікового складу, грн.	145250,00	137166,67	-8083,33	-5,57
21. Середня річна вартість основних засобів за основним видом діяльності, тис.грн.	57318	56728	-590,00	-1,03
22. Фондовіддача, грн.	0,017	0,036	0,02	112,69
- по продукції				
- по прибутку	-0,108	-0,066	0,04	-38,43
23. Фондорентабельність, %	-14,74	-4,51	10,23	x

Продовження табл. 2.1

Показники	2021 рік	2022 рік	Відхилення	
			абс.	%
24. Середня річна вартість оборотних коштів, тис. грн.	14893,00	7430,50	-7462,50	-50,11
25. Коефіцієнт оборотності оборотних коштів	0,06	0,27	0,21	в 3,22р.
26. Рентабельність продукції, %	-	-	-	x
27. Рентабельність виробництва, %	-11,70	-3,99	7,71	x
28. Середня річна сума дебіторської заборгованості	-	-	-	-
29. Середня річна сума кредиторської заборгованості	28 048	28850	803	2,86
30. Коефіцієнти ліквідності балансу				
- коефіцієнт поточної ліквідності	0,20	0,13	-0,07	x
- коефіцієнт швидкої ліквідності	0,19	0,11	-0,08	x
- коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,19	0,11	-0,08	x

* Розраховано на підставі фінансової звітності підприємства [47, 48]

За даними, наведеними у табл. 2.1 можемо спостерігати, що чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) в 2022 році в порівнянні з 2021 роком, збільшився на 1063 тис. грн. Підприємство не має реалізованої продукції за досліджуваний період, тому показник рентабельності продукції відсутній.

На протязі досліджуваного періоду – 2021-2022 років, в ЗАТ «Одесакондитер» отримали збиток. Так, впродовж 2022 року чистий збиток в порівнянні з минулим 2021 роком зменшився на 5889 тис. грн. або на 69,70%, фінансовий результат до оподаткування від основної операційної діяльності збільшився на 2 415 тис. грн, від іншої операційної діяльності – збільшився на 2 422 тис. грн., від фінансової діяльності – збільшився на 842 тис. грн, також збільшився фінансовий результат від іншої діяльності 210 тис. грн. Показник рентабельності виробництва збільшився на 7,71%, але досі залишається від’ємним.

Коефіцієнт оборотності оборотних коштів збільшився в 3,22 рази, що позитивно впливає на діяльність та стверджує про ефективність використання оборотних активів. Коефіцієнт поточної ліквідності зменшився на 0,07

одиниці, коефіцієнти швидкої та абсолютної ліквідності зменшилися на 0,08 одиниць, але баланс підприємства не є абсолютно ліквідним. Динаміка фінансової ситуації впродовж досліджуваного періоду є позитивною, але все ще є кризовою, власних оборотних коштів недостатньо для покриття запасів.

Таким чином, провівши аналіз основних фінансово-економічних показників за період 2021-2022 років на ЗАТ «Одесакондитер», можна зробити висновок про нестійкий фінансовий стан виходячи з цього є припущення, що підприємство знаходиться на межі банкрутства, але потребує подальшого фінансового аналізу діяльності підприємства.

Одним з варіантів виходу підприємства з кризового стану є залучання сторонніх інвестицій, зменшення асортименту виробничої продукції, залучання нових технологій виробництва або вдосконалення існуючих.

2.2. Аналіз фінансовий результатів діяльності підприємства

Аналіз фінансових результатів діяльності підприємства здійснюють за допомогою даних форм № 2 «Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)» та №5 «Примітки до річної фінансової звітності».

Аналіз складу, динаміки та структури фінансових результатів діяльності підприємства проводиться на підставі даних форми № 2 «Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)» за допомогою табл. 2.2.

Таблиця 2.2 – Аналіз складу, динаміки та структури фінансових результатів діяльності підприємства*

Показники	2021 рік		2022 рік		Відхилення	
	тис.грн.	%	тис.грн.	%	тис.грн.	%
1. Фінансовий результат від реалізації продукції	-6182	73,17	-3767	147,15	2415	-39,07
2. Фінансовий результат від іншої операційної діяльності	-2437	28,84	-15	0,59	2422	-99,38
3. Фінансовий результат від операційної діяльності	8619	x	-2560	x	-11179	-129,70
4. Фінансовий результат від інвестиційної та фінансової діяльності	-	-	842	-32,89	842	100,00

Продовження табл. 2.2

Показники	2021 рік		2022 рік		Відхилення	
	тис.грн.	%	тис.грн.	%	тис.грн.	%
5. Фінансовий результат іншої діяльності	170	-2,01	380	-14,84	210	123,53
6. Фінансовий результат до оподаткування	-8449	100,00	-2560	100,00	5889	-69,70

* Розраховано на підставі фінансової звітності підприємства [47, 48]

За даними, наведеними у табл. 2.2 можемо спостерігати, що фінансовий результат від звичайної діяльності в звітному році порівняно з попереднім збільшився на 5889 тис. грн. або на 69,7%. Це відбулось за рахунок збільшення прибутку від реалізації продукції на 2415 тис. грн., прибутку від іншої операційної діяльності на 2422 тис. грн. інвестиційної та фінансової діяльності га 842 тис. грн., та іншої діяльності га 210 тис. грн. Негативний вплив здійснило зменшення прибутку операційної діяльності на 11179 тис. грн. або на 129,7%.

Аналіз формування та динаміки фінансового результату від основної операційної діяльності (реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)) проводиться на підставі даних форми № 2 «Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)» за допомогою табл. 2.3.

Таблиця 2.3 – Аналіз формування та динаміки фінансових результатів підприємства від основної операційної діяльності*

Показники	2021 рік, тис.грн.	2022 рік, тис.грн.	Відхилення	
			тис.грн	%
1. Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	962	2025	1063	110,50
2. Собівартість реалізованої продукції	-	-	-	-
3. Адміністративні витрати	7104	5751	-1353	-19,05
4. Витрати на збут	40	41	1	2,50
5. Фінансовий результат від основної операційної діяльності	-6182	-3767	2415	-39,07

* Розраховано на підставі фінансової звітності підприємства [47, 48]

За даними, наведеними у табл. 2.3 за 2021 та 2022 роки можемо спостерігати, що збільшення чистого доходу від реалізації продукції за звітний рік збільшились на 1063 тис. грн, зменшення адміністративних витрат на 1353 тис. грн, відіграли позитивний вплив на фінансової операційної діяльності, а

збільшення витрат на збут на 1 тис. грн. відіграли негативний вплив. Отже, фінансовий результат від основної операційної діяльності в звітному році збільшився на 2415 тис. грн. відносно попереднього року.

Аналіз формування чистого прибутку підприємства проводиться на підставі даних форми № 2 «Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)» за допомогою табл. 2.4.

Таблиця 2.4 – Аналіз формування чистого прибутку*

Показники	Алгоритм розрахунку за кодом рядка	2021 рік	2022 рік	Відхилення	
				абс.	%
1. Фінансовий результат до оподаткування, тис.грн	2290 (2295)	-8 449	-2560	5 889	-69,70
2. Витрати (дохід) з податку на прибуток, тис.грн.	2300	-	-	-	-
3. Чистий прибуток, тис.грн.	2290 (2295)± ±2300	-8 449	-2560	5 889	-69,70

* Розраховано на підставі фінансової звітності підприємства [47, 48]

За даними, наведеними у табл. 2.4 можемо спостерігати, що чистий збиток підприємства формував лише фінансовий результат до оподаткування, а витрати (дохід) з податку на прибуток відсутній. Отже чистий прибуток у звітному році на відміну від попереднього року, збільшився на 5889 тис.грн., але ще є негативним.

Аналіз рентабельності виробництва здійснюють за даними форм №1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)» та № 2«Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)» за допомогою табл. 2.5.

Таблиця 2.5 – Аналіз рентабельності виробництва*

Показники	2021 рік	2022 рік	Абсолютне відхилення
1. Фінансовий результат до оподаткування, тис.грн.	-8 449	-2560	5 889
2. Середня річна вартість основних засобів, тис.грн.	57 633	55 823	-1 810
3. Середня річна вартість оборотних коштів, тис.грн.	9 131	5 730	-3 401

Продовження табл. 2.5

Показники	2021 рік	2022 рік	Абсолютне відхилення
4. Загальна величина виробничих фондів підприємства, тис. грн.	66 764	61 553	-5 211
5. Рентабельність виробництва, %	-12,66	-4,16	8,50

* Розраховано на підставі фінансової звітності підприємства [47, 48]

За даними, наведеними у табл. 2.5 можемо спостерігати, що в звітному році рентабельність виробництва збільшилась на 8,5%. На це вплинули наступні фактори:

– Зменшення збитку на 5889 тис. грн., здійснило позитивний вплив та призвело до збільшення рентабельності виробництва на 8.83% пункти;

$$-2560 / (57633 + 9131) \times 100 - (-12,66) = 8,83$$

– зменшення середньорічної вартості основних засобів на 1810 тис. грн. призвело до зменшення рентабельності виробництва на 0,11% пункти;

$$-2560 / (55823 + 9131) \times 100 - (-3,83) = -0,11$$

– зміна середньої річної вартості оборотних коштів здійснило негативний вплив та призвело до зменшення рентабельності виробництва на 3401 тис. грн. або на 0.22% пункти;

$$-2560 / (55823 + 5730) \times 100 - (-3,94) = -0,22$$

$$\text{Загальний вплив факторів: } 8,83 + (-0,11) + (-0,22) = 8,5\% \text{ пункти.}$$

2.3. Аналіз фінансової стійкості та загальний аналіз фінансового стану підприємства

Загальний аналіз фінансового стану ЗАТ «Одесакондитер» здійснюється за допомогою даних форм №1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)», № 2 «Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)» та №5 «Примітки до річної фінансової звітності»

Аналіз динаміки валюти балансу підприємства здійснюється на підставі даних форми №1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)» за допомогою таблиці 2.6.

Таблиця 2.6 – Аналіз динаміки валюти балансу*

Показники	2021 рік	2022 рік	% зміни
Валюта балансу, тис.грн.:			
– попереднього року	32 303	21 102	-34,67
– звітнього року	21 102	17 401	-17,54

* Розраховано на підставі фінансової звітності підприємства [47, 48]

За даними у табл. 2.6 можемо спостерігати, що відбулось зменшення валюти балансу на кінець попереднього року порівняно з початком на 34,67%, а на кінець звітнього року зменшився на 17,54. Це попередньо можна охарактеризувати як позитивний характер та свідчить про зріст діяльності підприємства впродовж двох років.

Для підтвердження якості цих змін, необхідно провести поглиблений аналіз динаміки валюти балансу на підставі даних форм №1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)» та №2 «Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)» за допомогою табл. 2.7.

Таблиця 2.7 – Поглиблений аналіз динаміки валюти балансу*

Показники	2021 рік	2022 рік	Коефіцієнт зміни
1. Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), тис.грн.	962	2025	2,10
2. Фінансовий результат до оподаткування, тис.грн.	-8 449	-2560	0,30
3. Валюта балансу, тис.грн.:			
– на початок року	32 303	21 102	0,65
– на кінець року	21 102	17 401	0,82
4. Середнє річне значення валюти балансу*, тис.грн.	26702,5	19251,5	0,72

* Розраховано на підставі фінансової звітності підприємства [47, 48]

За даними у табл. 2.7 можемо спостерігати, що зменшення середньорічного значення валюти балансу в 0,72 рази супроводжувалось збільшенням чистого доходу в 2,1 рази та фінансового результату до оподаткування в 0.3 рази, що свідчить про ефективне вкладення грошових коштів у формування активів підприємства. Таким чином, зміни валюти балансу в звітному році порівняно з попереднім можна охарактеризувати як не позитивні.

Аналіз складу, структури та динаміки активів підприємства здійснюю за даними форми № 1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)» за допомогою аналітичної табл. 2.8.

Таблиця 2.8 – Аналіз складу, структури та динаміки активів підприємства*

Показники	2021 рік	2022 рік	Відхилення	
			абс.	%
Всього активів, тис. грн.	21 102	17 401	-3 701	-17,54
1. Необоротні активи, тис. грн.	11 971	11 671	-300	-2,51
– в % до активів	56,73	67,07	10,34	х
2. Оборотні активи, тис. грн.	9 131	5 730	-3 401	-37,25
– в % до активів	43,27	32,93	-10,34	х
2.1. Запаси, тис. грн.	780	781	1	0,13
– в % до активів	3,70	4,49	0,79	х
2.2. Кошти в розрахунках, тис. грн.	-	-	-	-
– в % до активів	-	-	-	х
2.3. Грошові кошти та їх еквіваленти, тис. грн.	8 351	4 949	-3 402	-40,74
– в % до активів	39,57	28,44	-11,13	х
2.4. Інші оборотні активи, тис. грн.	-	-	-	-
– в % до активів	-	-	-	х
– у тому числі витрати майбутніх періодів, тис. грн.	-	-	-	-
– в % до активів	-	-	-	х
3. Необоротні активи утримувані для продажу, та групи вибуття, тис. грн.	-	-	-	-
– в % до активів	-	-	-	х

* Розраховано на підставі фінансової звітності підприємства [47, 48]

За даними у табл. 2.8 можемо спостерігати, що в звітному році за рахунок зменшення оборотних активів на 3401 тис. грн або на 37,25%, та необоротних активів на 300 тис. грн. або на 2,51%, активи підприємства зменшились на 3701 тис. грн. або на 17,54%.

Питома вага необоротних активів у попередньому році склала – 56,73%, оборотних активів – 43,27%. В звітному році відбулось збільшення питомої ваги необоротних активів на 10,34% пункти та залежно від цього зменшилась питома вага оборотних активів на таку саму величину. Впродовж досліджуваного періоду необоротних активів утримуваних для продажу, та груп вибуття підприємство не мало.

Аналіз складу та динаміки джерел формування активів підприємства здійснюється за даними форми № 1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)» за допомогою табл. 2.9.

Таблиця 2.9 – Аналіз складу та динаміки джерел формування активів підприємства*

Показники	2021 рік	2022 рік	Відхилення	
			абс.	%
Всього джерел формування активів, тис. грн.	21 102	17 401	-3 701	-17,54
1. Власний капітал, тис.грн.	-23 575	-26 135	-2 560	10,86
– в % до усіх джерел	-111,72	-150,19	-38,47	х
1.1. Наявність власних оборотних коштів, тис.грн.	-35 546	-37 806	-2 260	6,36
– в % до усіх джерел	-168,45	-217,26	-48,81	х
2. Довгострокові зобов'язання і забезпечення, тис.грн.	-	-	-	-
– в % до усіх джерел	-	-	-	х
2.1. Довгострокові зобов'язання, тис. грн.	-	-	-	-
– в % до усіх джерел	-	-	-	х
2.2. Довгострокові забезпечення, тис. грн.	-	-	-	-
– в % до усіх джерел	-	-	-	х
3. Поточні зобов'язання і забезпечення, тис. грн	44 677	43 536	-1 141	-2,55
– в % до усіх джерел	211,72	250,19	38,47	х
3.1. Короткострокові зобов'язання, тис. грн.	-	-	-	-
– в % до усіх джерел	-	-	-	х
–в тому числі коротко- строкові кредити банків, тис. грн.	-	-	-	-
– в % до усіх джерел	-	-	-	х
3.2. Кредиторська заборгованість, тис. грн.	29 071	28 629	-442	-1,52
– в % до усіх джерел	137,76	164,53	26,76	х
3.3. Поточні забезпечення, тис. грн.	15 606	14 907	-699	-4,48
– в % до усіх джерел	73,96	85,67	11,71	х
3.4. Інші поточні зобов'язання	-	-	-	-
– в % до усіх джерел	-	-	-	х
4. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття, тис.грн.	-	-	-	-
– в % до усіх джерел	-	-	-	х

* Розраховано на підставі фінансової звітності підприємства [47, 48]

За даними, наведеними у табл. 2.9 можемо спостерігати, що в звітному році за рахунок зменшення поточних зобов'язань і забезпечень на 1141 тис.

грн. та скорочення власного капіталу на 2560 тис. грн., джерела формування активів підприємства зменшилися на 3701 тис. грн..

Питома вагу складу активів підприємства в звітному році поточних зобов'язання і забезпечення збільшилась на 38,47%, а власний капітал відповідно зменшився .

Довгострокових зобов'язань і забезпечень за досліджуваний період підприємство не мало.

Аналіз складу, структури та динаміки власного капіталу підприємства здійснюється за даними форми № 1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)» за допомогою табл. 2.10.

Таблиця 2.10 – Аналіз складу, структури та динаміки власного капіталу підприємства*

Показники	2021 рік	2022 рік	Відхилення	
			абс.	%
Власний капітал всього, тис. грн., в тому числі:	-23 575	-26 135	-2 560	10,86
1. Зареєстрований (пайовий) капітал, тис. грн.	10 893	10 893	0	0,00
– в % до власного капіталу	-46,21	-41,68	4,53	x
2. Капітал у дооцінках, тис. грн.	-	-	-	-
– в % до власного капіталу	-	-	-	x
3. Додатковий капітал, тис. грн.	62 916	62 916	0	0,00
– в % до власного капіталу	-266,88	-240,73	26,14	x
4. Резервний капітал, тис. грн.	6 239	6 239	0	0,00
– в % до власного капіталу	-26,46	-23,87	2,59	x
6. Нерозподілений прибуток (непокритий збиток), тис. грн.	-103 623	-106 183	-2 560	2,47
– в % до власного капіталу	439,55	406,29	-33,26	x
7. Неоплачений капітал, тис. грн.	-	-	-	-
– в % до власного капіталу	-	-	-	x
8. Вилучений капітал, тис. грн.	-	-	-	-
– в % до власного капіталу	-	-	-	x

* Розраховано на підставі фінансової звітності підприємства [47, 48]

За даними у табл. 2.10 можемо спостерігати, що за рахунок збільшення непокритого збитку підприємства на 2560 тис.грн., власний капітал підприємства в звітному році зменшився на 2560 тис.грн..

Питома вага непокритого збитку у звітному році зменшилась на 33,26%, зареєстрованого (пайового) капіталу збільшилась на 4,53%, додаткового

капіталу збільшилась на 26,14%, питома вага резервного капіталу збільшилась на 2,59%.

Аналіз динаміки рентабельності капіталу підприємства здійснюється за даними форм № 1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)», форм № 2 «Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)» за два роки за допомогою табл. 2.11.

Таблиця 2.11 – Аналіз рентабельності капіталу підприємства

Показники	2021 рік	2022 рік	Абсолютне відхилення
1. Чистий прибуток (збиток) підприємства, тис. грн.	-8 449	-2650	5 799
2. Середня річна сума капіталу підприємства, тис. грн., в тому числі:	21 102	17 401	-3 701
– основного капіталу	11 971	11 671	-300
– оборотного капіталу	9 131	5 730	-3 401
в тому числі – власного оборотного капіталу	-35 546	-37 806	-2 260
3. Рентабельність капіталу, %	-40,04	-15,23	24,81
4. Рентабельність основного капіталу, %	-70,58	-22,71	47,87
5. Рентабельність оборотного капіталу, %	-92,53	-46,25	46,28
6. Рентабельність власного оборотного капіталу, %	-	-	-

* Розраховано на підставі фінансової звітності підприємства [47, 48]

За даними, наведеними у табл. 2.11 можемо спостерігати, що в звітному році показники рентабельності капіталу підприємства складають:

– збільшення всього капіталу на 24,81%, за рахунок збільшення чистого прибутку на 5799 тис. грн. та зменшення середньорічної суми капіталу підприємства на 3701 тис. грн.

– збільшення основного капіталу - на 47,87%, за рахунок збільшення чистого прибутку на 5799 тис. грн. та зменшення середньорічної суми основного капіталу підприємства на 300 тис. грн.

– оборотний капітал збільшився на 46,28%, за рахунок збільшення чистого прибутку на 5799 тис. грн. та зменшення середньорічної суми оборотного капіталу підприємства на 3401 тис. грн.

Ці зміни за досліджуваний період позитивно характеризують діяльність підприємства.

Підприємство впродовж двох років не мало власного оборотного капіталу, тому його рентабельність не розраховується.

Аналіз складу та динаміки власного капіталу суб'єкта харчової промисловості на мікрорівні дослідження здійснюють за даними форм №1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)» за допомогою табл. 2.12.

Таблиця 2.12 – Аналіз складу та динаміки власного капіталу суб'єкта харчової промисловості на мікрорівні дослідження*

Індекси	2021 рік	2022 рік	Відхилення	
			абс.	%
Власний капітал всього, тис. грн., в тому числі:	-23 575	-26 135	-2 560	10,86
1. Зареєстрований (пайовий) капітал, тис. грн.	10 893	10 893	-	-
– в % до власного капіталу	-46,21	-41,68	4,53	х
2. Капітал у дооцінках, тис. грн.	-	-	-	-
– в % до власного капіталу	-	-	-	х
3. Додатковий капітал, тис. грн.	62 916	62 916	-	-
– в % до власного капіталу	-266,88	-240,73	26,14	х
4. Резервний капітал, тис. грн.	6 239	6 239	-	-
– в % до власного капіталу	-26,46	-23,87	2,59	х
5. Нерозподілений прибуток (непокритий збиток), тис. грн.	-103 623	-106 183	-2 560	2,47
– в % до власного капіталу	439,55	406,29	-33,26	х
6. Неоплачений капітал, тис. грн.	-	-	-	-
– в % до власного капіталу	-	-	-	х
7. Вилучений капітал, тис. грн.	-	-	-	-
– в % до власного капіталу	-	-	-	х

* Розраховано на підставі фінансової звітності підприємства [47, 48]

За даними у табл. 2.12 можемо спостерігати, що за рахунок збільшення непокритого збитку підприємства на 2560 тис. грн, власний капітал зазнав від'ємної зміни на 2560 тис. грн., що характеризує негативну динаміку.

Аналіз структури власного капіталу суб'єкта харчової промисловості на мікрорівні дослідження здійснюють за даними форм №1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)» за допомогою табл. 2.13.

Таблиця 2.13 – Аналіз структури власного капіталу суб'єкта харчової промисловості на мікрорівні дослідження*

Індекси	2021 рік		2022 рік		Відхилення	
	тис. грн.	%	тис. грн.	%	абс.	По структурі, %п.
Власний капітал всього, тис. грн., в тому числі:	-23 575	100	-26 135	100	-2 560	х
1. Зареєстрований (пайовий) капітал, тис. грн.	10 893	-46,21	10 893	-41,68	-	4,53
2. Капітал у дооцінках, тис. грн.	-	-	-	-	-	-
3. Додатковий капітал, тис. грн.	62 916	-266,88	62 916	-240,73	-	26,14
4. Резервний капітал, тис. грн.	6 239	-26,46	6 239	-23,87	-	2,59
5. Нерозподілений прибуток (непокритий збиток), тис. грн.	-103 623	439,55	-106 183	406,29	-2 560	-33,26
6. Неоплачений капітал, тис. грн.	-	-	-	-	-	-
7. Вилучений капітал, тис. грн.	-	-	-	-	-	-

* Розраховано на підставі фінансової звітності підприємства [47, 48]

За даними у табл. 2.13 можемо спостерігати, що власний капітал підприємства в звітному році в порівнянні з попереднім зменшився на 2560 тис. грн. або на 39,57%. Це відбулось за рахунок зменшення нерозподіленого прибутку підприємства на 6684 тис. грн. або на 6,90%. Різниця в структурі власного капіталу відносно попереднього року свідчить о збільшені показників питомої вага: зареєстрованого (пайового) на 4,53%, додаткового капіталу на 26,14% та резервного капіталу на 2,59%. Динаміка процесу формування капіталу підприємства свідчить о неефективності фінансових процесів підприємства.

Аналіз рентабельності капіталу суб'єкта харчової промисловості на мікрорівні дослідження здійснюють за даними форм №1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)» за допомогою табл. 2.14.

Таблиця 2.14 – Аналіз рентабельності капіталу суб'єкта харчової промисловості на мікрорівні дослідження*

Показники	2021 рік	2022 рік	Відхилення
1. Чистий прибуток (збиток) суб'єкта, тис. грн.	-8 449	-2650	5 799
2. Середня річна сума капіталу суб'єкта, тис. грн. *, в тому числі:	21 102	17 401	-3 701
– основного капіталу*	11 971	11 671	-300
– оборотного капіталу*	9 131	5 730	-3 401
в тому числі – власного оборотного капіталу*	-35 546	-37 806	-2 260
3. Рентабельність капіталу, %	-40,04	-15,23	24,81
4. Рентабельність основного капіталу, %	-70,58	-22,71	47,87
5. Рентабельність оборотного капіталу, %	-92,53	-46,25	46,28
6. Рентабельність власного оборотного капіталу, %	-	-	-

* Розраховано на підставі фінансової звітності підприємства [47, 48]

За даними у табл. 2.14 можемо спостерігати, що в звітному році показники рентабельності залишаються від'ємними, але мають позитивну динаміку діяльності підприємства, а саме: збільшення проценту рентабельності капіталу на 24,81, основного капіталу на 47,87 та оборотного капіталу на 46,28. Рентабельність власного оборотного капіталу за досліджуваний період відсутня.

Аналіз фінансової стійкості підприємства за частковими показниками суб'єкта харчової промисловості на мікрорівні дослідження здійснюють за даними форм №1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)» за допомогою табл. 2.15.

За даними у табл. 2.15 можемо спостерігати від'ємну динаміку коефіцієнту автономії впродовж двох років, а також він знаходиться поза межами норми. Ці фактори вказують на нестабільність та фінансову залежність підприємства від зовнішніх кредиторів.

Таблиця 2.15 – Аналіз фінансової стійкості підприємства за частковими показниками суб'єкта харчової промисловості на мікрорівні дослідження*

Показники	На початок 2021 року	На кінець 2021 року	На кінець 2022 року	Нормативне значення
1. Коефіцієнт автономії ($K_{авт}$)	-0,47	-1,12	-1,50	більше 0,5
2. Коефіцієнт співвідношення залучених та власних коштів ($K_{ф}$)	-3,14	-1,90	-1,67	менше 1,0
3. Наявність власних оборотних коштів ($OK_{вл}$)	-26774	-35546	-37806	збільшення
4. Коефіцієнт маневреності власного капіталу ($K_{ман}$)	1,77	1,51	1,45	0,4...0,6
5. Коефіцієнт забезпеченості оборотних коштів власними оборотними коштами (K_3)	-1,30	-3,89	-6,60	0,1

* Розраховано на підставі фінансової звітності підприємства [47, 48]

Коефіцієнт співвідношення залучених та власних коштів намагається наблизитися до норми, що свідчить про позитивну динаміку, але досі недостатню. Відсутність власних оборотних коштів підприємства впродовж двох років веде до зменшення на кінець звітного року, через це коефіцієнта маневреності власного капіталу також зменшується. Коефіцієнта забезпеченості оборотних коштів власними оборотними коштами все далі віддаляється від норми. Отже, аналіз за даними показниками фінансової стійкості, свідчить, що підприємство має нестабільні фінансові результати, що може спричинити за собою банкрутство.

Аналіз власного капіталу підприємства суб'єкта харчової промисловості на мікрорівні дослідження здійснюють за даними форм №1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)» за допомогою табл. 2.16.

Таблиця 2.16 – Аналіз власного капіталу підприємства суб'єкта харчової промисловості на мікрорівні дослідження*

Показники	Нормативне значення	2021 рік	2022 рік	Відхилення
1. Коефіцієнт захисту власного капіталу ($K_{ЗВК}$);	збільшення	-2,93	-2,65	-0,28
2. Коефіцієнт ризику власного капіталу ($K_{РВК}$);	5 та вище	-1,34	-1,38	0,04

Продовження табл. 2.16

Показники	Нормативне значення	2021 рік	2022 рік	Відхилення
3. Коефіцієнт захисту зареєстрованого капіталу (КЗЗК);	не менше 0,15	-0,26	-0,24	-0,02
4. Коефіцієнт розвитку суб'єкта (КРП);	збільшення	збиток**	збиток**	-
5. Рентабельність власного капіталу (РВК);	збільшення	43,66	10,66	33,00
6. Оборотність власного капіталу (ОВК).	збільшення	-0,05	-0,08	0,03

* Розраховано на підставі фінансової звітності підприємства [47, 48]

** Збиткова діяльність підприємства

За даними у табл. 2.16, можемо спостерігати, що:

- Коефіцієнт захисту власного капіталу збільшився в 0,29 разів, але від сягає від'ємного значення, що свідчить про недостачу власного капіталу;
- коефіцієнт ризику власного капіталу на кінець звітного року зменшився в 0,04 рази, це може призвести до втрати накопиченого нерозподіленого прибутку та втрати статутного капіталу;
- коефіцієнт захисту зареєстрованого капіталу збільшився в 0,02 рази, але є від'ємним, що свідчить про неможливість покрити збиток резервним капіталом;
- коефіцієнт розвитку нульовий, тому що підприємство несе збитки, і не в змозі розвиватися;
- рентабельність власного капіталу має від'ємну динаміку, зменшився в 33 рази. Отже можемо зробити висновок, що підприємство неефективно використовує власний капітал;
- оборотність власного капіталу зменшилась в 0,03 рази, це характеризує від'ємну швидкість обороту власного капіталу тобто його відсутність, Отже діяльність підприємства має неефективний фінансове управління, забезпечується власним капіталом.

Аналіз фінансової стійкості підприємства за узагальнюючими показниками здійснюється за даними форми № 1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)» за допомогою табл. 2.17.

Таблиця 2.17 – Аналіз фінансової стійкості підприємства за
узагальнюючими показниками*

Показники	Сума, тис.грн.		
	На початок 2021 року	На кінець 2021 року	На кінець 2022 року
1.Власний капітал	-15 126	-23 575	-26 135
2.Необоротні активи	11 648	11 971	11 671
3.Наявність власних оборотних коштів	-26 774	-35 546	-37 806
4.Короткострокові кредити банків	-	-	-
5. Загальна величина джерелформування запасів	-26 774	-35 546	-37 806
6. Запаси (1100)	2 039	780	781
7. Надлишок (+) або нестача (-)власних оборотних коштів	-28 813	-36 326	-38 587
8. Надлишок (+) або нестача (-)загальної величини джерел формування запасів	-28 813	-36 326	-38 587
9. Джерела, що послаблюють фінансову напругу	6 829	8 262	7 125
10.Тип фінансової ситуації на підприємстві	<i>Кризовий фінансовий стан</i>	<i>Кризовий фінансовий стан</i>	<i>Кризовий фінансовий стан</i>

* Розраховано на підставі фінансової звітності підприємства [47, 48]

За даними, наведеними у табл. 2.17, можемо спостерігати, що нестача власних оборотних коштів призводить підприємство до стану кризи. Навіть з урахуванням джерел, що послаблюють фінансову напругу неможливо покрити запаси підприємства, що негативно характеризує діяльність підприємства на протязі досліджуваних років та може призводити до банкрутства.

Аналіз фінансової стійкості підприємства за частковими показниками здійснюється за даними форми № 1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)» за допомогою табл. 2.18.

Таблиця 2.18 – Аналіз фінансової стійкості підприємства за частковими показниками*

Показники	На початок 2021 року	На кінець 2021 року	На кінець 2022 року	Нормативне значення
1.Коефіцієнт автономії (Кавт)	-0,5	-1,1	-1,5	більше 0,5
2.Коефіцієнт співвідношення залучених та власних коштів (Кф)	-3,1	-1,9	-1,7	менше 1,0
3. Наявність власних оборотних коштів (ОКвл)	-26774,0	-35546,0	-37806,0	збільшення

Продовження табл. 2.18

Показники	На початок 2021 року	На кінець 2021 року	На кінець 2022 року	Нормативне значення
4. Коефіцієнт маневреності власного капіталу (Кман)	1,8	1,5	1,4	0,4...0,6
5. Коефіцієнт забезпеченості оборотних коштів власними оборотними коштами (Кз)	-1,3	-3,9	-6,6	0,1

* Розраховано на підставі фінансової звітності підприємства [47, 48]

За даними, наведеними у табл. 2.18, можемо спостерігати, що:

– коефіцієнт автономії за досліджуваний період погіршився на 1,0 одиницю, та знаходиться поза межами норми. Тобто передбачає її фінансову нестабільність;

– коефіцієнт співвідношення залучених та власних коштів у звітному році поліпшився на 1,04 одиниці та складає 1,7 грн. на 1 грн власного капіталу, але знаходиться поза межами норми. Це свідчить про нестабільну абсолютну фінансову стійкість;

– підприємство не має власних оборотних коштів впродовж досліджуваного періоду, величина яких зменшилась на 11032 тис. грн;

– коефіцієнта маневреності власного капіталу на кінець звітного року зменшився на 0,4 одиниці, що свідчить про поліпшення ситуації в формуванні оборотних активів, але досі недостатньої для формування оборотних активів;

– Коефіцієнта забезпеченості оборотних коштів власними оборотними коштами зменшився на 5,3 одиниці за досліджуваний період та знаходиться далеко від норми. Це характеризує недостатність власних оборотних грошових коштів для формування запасів підприємства.

Висновки до другого розділу

В другому розділі кваліфікаційної роботи проведено фінансово-економічний аналіз діяльності ЗАТ «Одесакондитер» за 2021-2022 роки, свідчить:

1. Фінансовий результат до оподаткування збільшився на 5889 тис. грн. або на 69,7%, але досі являться від'ємним незважаючи на позитивний приріст.

Чистий дохід підприємства в 2022 році в порівнянні з 2021 роком, збільшився на 110,50% та сягнув 1 063 тис. грн, але підприємство не має реалізованої продукції за період 2022 році.

2. Фінансова ситуація впродовж досліджуваного періоду є кризовою, власних оборотних коштів недостатньо для покриття запасів. Коефіцієнт автономії і співвідношення залучених та власних коштів, впродовж 2021 та 2022 років є поза межею норми.

3. Рентабельність виробництва у звітному році збільшилась на 8,5%, завдяки збільшенню прибутку до оподаткування на 5889 тис. грн або на 8,83% пункти.

4. Коефіцієнт маневреності власного капіталу на кінець звітного року склав 1,4 одиниці, коефіцієнт забезпеченості оборотних коштів власними оборотними коштами склав -6,6 одиниць. Зміна динаміки коефіцієнту маневреності спостерігається позитивна, а зміни коефіцієнту забезпеченості оборотних коштів власними оборотними коштами є негативними. Показники знаходяться поза межею норми, виходячи з цього, можна зробити висновок, що тенденція зміни була негативно сталою з позитивною та негативною динамікою, що призводить підприємство до кризового стану.

6. Таким чином, провівши аналіз основних фінансово-економічних показників за період 2021-2022 років на ЗАТ «Одесакондитер», можна зробити висновок про кризовий фінансовий стан виходячи з цього є припущення, що підприємство знаходиться на межі банкрутства, але у 2022 році в порівнянні з 2021 роком його діяльність покращилась. Одним з варіантів виходу підприємства з кризового стану є залучання сторонніх інвестицій, зменшення асортименту виробничої продукції, залучання нових технологій виробництва або вдосконалення існуючих.

3. ОСОБЛИВОСТІ ФІНАНСОВОГО ОБЛІКУ І АНАЛІЗУ ГРОШОВИХ КОШТІВ В ЗАТ «ОДЕСАКОНДИТЕР»

3.1. Організація обліку на підприємстві

Облікова політика ЗАТ «Одесакондитер» складена та відповідає вимогам Закону України від 16 липня 1999 року № 996-XIV «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» та національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку. Метою підприємства є дотримання єдиної методики відображення господарських операцій та забезпечення своєчасного надання достовірної інформації користувачам фінансової звітності.

При відображенні в бухгалтерському обліку господарських операцій і подій застосовують норми відповідних положень (стандартів) бухгалтерського обліку, затверджених Міністерством фінансів України. За відсутності необхідних норм у вітчизняних П(С)БО застосовуються аналогічні норми системи міжнародних стандартів фінансової звітності МСБО – МСФЗ на підставі того, що національні стандарти не можуть суперечити міжнародним.

Застосовується план рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій і організацій. З метою забезпечення необхідної деталізації обліково-економічної інформації з дозволу головного бухгалтера вводиться додаткова система субрахунків.

Облік витрат підприємства ведеться на рахунках класу 9 «Витрати діяльності», для обліку господарських операцій ЗАТ «Одесакондитер» не використовує рахунки класу 8 «Витрати за елементами».

Бухгалтерський облік ведеться з використанням комп'ютерних програм: MEDOC IS та власно розроблену програму Access. Перед складанням річної фінансової звітності проводиться інвентаризація активів та зобов'язань підприємства станом на 1 грудня поточного року. Проводиться 1 раз на місяць раптова ревізія каси. Для проведення інвентаризації створена постійно діюча комісія. Установлена межа суттєвості для:

Працівники відділу бухгалтерії застосовують для обробки інформації наступні програми: MSWord, MSeXcel. У програмі MSWord в основному створюється і редагуються текстові документи та звіти. В цьому форматі працівники відділу отримують інформацію від інших підрозділів, керівництва та державних служб. У програмі MSeXcel складаються різноманітні таблиці для подальших обчислень, дозволяє вирішувати завдання і тому є поширеною програмою в усіх підрозділах ЗАТ «Одесакондитер».

Таким чином, відділ бухгалтерії працює злагоджено завдяки новим автоматизованим технологіям, програмним забезпеченням та кваліфікованими працівниками відділу.

Організацію бухгалтерського обліку у ЗАТ «Одесакондитер» наведено на рис. 3.1.

Рис. 3.1 – Організація бухгалтерського обліку у ЗАТ «Одесакондитер»

Більша частина завдань, покладених на відділ бухгалтерії вирішується на більш якісному рівні та з використанням меншого часу завдяки комп'ютерним технологіям та інтегрованих на ньому програм:

– окремих об'єктів обліку, що належать до активів, зобов'язань та власного капіталу підприємства, – 5% підсумку від активів, зобов'язань і власного капіталу відповідно;

– окремих видів доходів і витрат – 2% чистого прибутку (збитку) підприємства;

– проведення переоцінки або зменшення корисності об'єктів основних засобів – відхилення залишкової вартості від їхньої справедливої вартості у розмірі 10 % такого відхилення;

– визначення подібних активів – різниця між справедливою вартістю об'єктів обміну не повинна перевищувати 10 %;

– статей фінансової звітності – 500 грн.

При перерахуванні доходів, витрат і грошових коштів, виражених в іноземній валюті, середньозважений валютний курс не застосовується.

Величина резерву сумнівних боргів на створюється, також не створюється резерв забезпечення на виплату відпусток працівникам підприємства.

Резервування коштів на додаткове пенсійне забезпечення, реструктуризацію, виконання зобов'язань за обтяженими контрагентами не провадиться.

Контроль за виконанням наказу про облікову політику покладається на фінансового директора та головного бухгалтера підприємства ЗАТ «Одесакондитер».

Підставою для запису в регістрах бухгалтерського обліку у ЗАТ «Одесакондитер» є первинні документи, що фіксують факт здійснення господарської операції, а також розрахунки бухгалтерії та бухгалтерські довідки, підготовлені, оформлені і засвідчені у порядку, встановленому нормативними актами, обліковою політикою, наказами Генерального директора, розпорядження уповноважених ним осіб.

Підставою для формування даних податкового обліку є: первинні облікові документи (включаючи бухгалтерські довідки); аналітичні документи бухгалтерського обліку.

Система бухгалтерського обліку у ЗАТ «Одесакондитер» складається з:

- ведення бухгалтерського обліку і складання фінансової звітності;
- виконання розрахунків;
- збір статистичних даних;
- розробку планів.

Бухгалтерський облік охоплює усю сукупність господарської та фінансової діяльності підприємства.

Головною задачею бухгалтерського обліку на підприємстві являється як одержання точної та достовірної інформації про господарчі процеси в результатах діяльності підприємства, так і для використання кредиторами, податковими, фінансовими та банківськими органами та іншими зацікавленими юридичними та фізичними особами.

Обов'язки працівників бухгалтерського відділу у ЗАТ «Одесакондитер» представлені в табл. 3.1.

Таблиця 3.1 – Склад та розподілення обов'язків фінансово-економічного відділу у ЗАТ «Одесакондитер»

Посада	Скорочений зміст службових обов'язків
Головний бухгалтер	Загальне керування обліком та звітністю. Організовує контроль та ревізію. Перевіряє та підписує первинну та річну бухгалтерську документацію. Веде облік валових витрат та валових доходів підприємства. Облік ЗЕД підприємства. Облік розрахунків з постачальниками послуг. Облік валютних операцій та розрахунків по податкам та платежем.
Бухгалтер	Веде облік матеріалів на підприємстві. Складає оборотні відомості за матеріальними рахунками 20,26 та ін. Веде облік за рахунками 10, 11, 12,13, 15, 22. Нараховує амортизацію нематеріальних активів. Веде облік розрахунків з покупцями. Веде облік за рахунками 361, 362. Веде облік матеріалів за субрахунками рахунку 20 та виробництва за рахунками 23, 25, 26 . Веде облік грошових коштів за рахунками 301,311,333.

Посада	Скорочений зміст службових обов'язків
Бухгалтер з заробітної плати та розрахунків	Складає розрахунково-платіжні відомості на оплату праці. Складає зведені відомості обліку праці та заробітної платні. Оформляє звітність до органів соціального страхування. Складає довідки про суми нарахованої заробітної плати. Веде облік розрахунків з поставниками та підрядниками. Складає та оброблює відомості по рахункам 63,372. Приймає готівкові грошові кошти і оформлює касові документи. Веде облік на рахунку 30. Приймає і видає готівку, веде касову книгу, складає реєстри депонованих сум, складає звіт по касі.

Основними завданнями бухгалтерського відділу у ЗАТ «Одесакондитер» полягають у: здійсненні необхідних розрахунків, на основі яких вносить пропозиції керівництву підприємства щодо розподілу наявних фінансових ресурсів між виробничими підрозділами і функціональними службами; розробка поточних й оперативних фінансових планів та інших планових фінансових документів, пошук резервів збільшення прибутку та інших фінансових ресурсів для забезпечення потреб підприємства в коштах на фінансування виробництва, капітальних вкладень, соціальних потреб; здійснення контролю за виконанням показників фінансового плану підрозділами і підприємством загалом, а також контролю за використанням фінансових ресурсів на непродуктивні витрати; оперативний контроль за надходженням грошових коштів від реалізації продукції (робіт, послуг), своєчасним розв'язанням претензій у сфері розрахунків з постачальниками і споживачами; забезпечення роботи щодо виконання фінансових зобов'язань підприємства перед бюджетом, своєчасне внесення податків та інших (неподаткових) платежів перед небюджетними фондами, банками, постачальниками, робітниками та службовцями; комплексний аналіз господарської діяльності підприємства та його структурних підрозділів з метою виявлення причин невиконання планів.

Дослідження показало, що у ЗАТ «Одесакондитер» бухгалтерський облік ведеться відповідно до нормативних та законодавчих актів та повністю

автоматизовано, що дає можливість повністю звільнитися від помилок (перенесення даних одного облікового регістра в інший), оскільки при автоматизованому обліку ведеться лише один обліковий регістр, всі інші формуються автоматично і ризик помилки при переносі даних між регістрами відсутній.

3.2. Облік грошових коштів на підприємстві

Відповідно до Наказу «Про облікову політику» та національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку ЗАТ «Одесакондитер» застосовує облік готівкових та безготівкових грошових коштів, а складання фінансової звітності – згідно НП(С)БО 1.

В ЗАТ «Одесакондитер» для синтетичного та аналітичного обліку грошових коштів використовують робочий план рахунків, який регламентується Інструкцією про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань та господарських операцій підприємств і організацій, затвердженою Наказом Міністерства фінансів України №291 від 30.11.1999р. Облік готівкових грошових коштів ведеться на рахунку 30 «Готівка» та безготівкових – на рахунку 31 «Грошові кошти на рахунках в банку».

В ЗАТ «Одесакондитер» рух та організація обліку готівкових грошових коштів ведеться згідно з Положенням про ведення касових операцій в національній валюті в Україні, затверджених постановою Правління Національного банку України від 29.12.2017 р. № 148 (зі змінами) [3], де касова книга – документ установленної форми, що застосовується для здійснення первинного обліку готівки в касі; касовий ордер – первинний документ (прибутковий або видатковий касовий ордер), що застосовується для оформлення надходжень (видачі) готівки з каси.

Оприбуткування готівки в касу в ЗАТ «Одесакондитер», обліку готівки в касі на повну суму її фактичних надходжень у книзі обліку доходів і витрат здійснюється на підставі прибуткового касового ордера форми КО-1 (далі – ПКО), виписаного в одному примірнику та зареєстрованого в Журналі реєстрації прибуткових та видаткових касових ордерів, підписаного головним бухгалтером, або уповноваженими на це особами письмовим розпорядженням керівника підприємства, і касиром. У ПКО зазначається сума, від кого прийнято гроші та на якій підставі. При цьому особі, яка здає гроші, видається відривний корінець ПКО, підписаний головним бухгалтером та касиром із печаткою підприємства.

Готівкові кошти в ЗАТ «Одесакондитер» приймаються касиром за ПКО тільки в день його оформлення. Якщо в день оформлення ордера особа, вказана у ПКО, не внесла гроші до кінця робочого дня, до закриття каси, то такий ПКО визнається недійсним і анулюється. Анульовані ПКО не знищуються, а передаються до бухгалтерії, де підшиваються в спеціальну папку анульованих документів і зберігаються протягом 36 місяців після закінчення календарного року, в якому вони були виписані і анульовані.

ЗАТ «Одесакондитер» розробило та затвердило порядок оприбуткування готівки в касі підприємства, у якому максимально врахувати особливості роботи як підприємства, так і його відокремлених підрозділів (внутрішній трудовий розпорядок, режим роботи, графіки змінності, порядок та особливості здавання готівкової виручки (готівки) до банку).

Для відокремлених підрозділів ЗАТ «Одесакондитер» порядок оприбуткування готівки в касі встановлюється та доводиться внутрішніми документами підприємства. Підставою для заповнення ПКО при отриманні коштів з банку є грошовий чек, заява на видачу готівки, відповідно до Положення №148 [3], що виписується на ім'я касира.

Видача готівки з каси в ЗАТ «Одесакондитер» оформляється видатковим касовим ордером форми КО-2 (далі – ВКО), який підписує керівник і головний

бухгалтер. У ВКО вказується сума отриманих грошових коштів. Якщо на доданих до ВКО документах, заявах, рахунках тощо є дозвільний напис керівника, то підпис керівника на ВКО не обов'язковий. Видача готівки з каси, що не підтверджена розписом одержувача у ВКО, для виведення залишку готівки в касі не приймається.

У разі видачі готівки фізичним особам в ЗАТ «Одесакондитер» за видатковим касовим ордером або видатковою відомістю касир вимагає пред'явити паспорт чи документ, що його заміняє, записує його найменування, номер, ким і коли він виданий. Фізична особа розписується у видатковому касовому ордері або видатковій відомості про одержання готівки із зазначенням одержаної суми (гривень – словами, копійок – цифрами), використовуючи чорнильну або кулькову ручку з чорнилом темного кольору. Якщо видаткова відомість складена на видачу готівки кільком особам, то одержувачі також пред'являють паспорти чи документи, що їх заміняють, і розписуються у відповідній графі документа.

При виведенні залишку готівки в касі в ЗАТ «Одесакондитер» не приймаються видаткові касові ордери, у яких видача готівки з каси не підтверджена підписом одержувача. Видачу готівки касир в ЗАТ «Одесакондитер» проводить тільки особі, зазначеній у видатковому касовому ордері або видатковій відомості. Якщо видача готівки проводиться за довіреністю, оформленою у встановленому порядку згідно із законодавством України, у тому числі й особі, що не має змоги у зв'язку з хворобою або з інших поважних причин поставити підпис власноручно, то в тексті ордера після прізвища, імені та по батькові одержувача готівки бухгалтер зазначає прізвище, ім'я та по батькові особи, якій довірено одержати готівку. У разі видачі готівки за видатковою відомістю перед підписом про одержання грошей касир в ЗАТ «Одесакондитер» робить у ній напис «За дорученням», та доручення залишається в касира і додається до видаткового касового ордера або видаткової відомості.

Вибуття готівкових коштів з каси в ЗАТ «Одесакондитер» може відбуватися внаслідок таких подій:

- передача коштів в банківську установу для зарахування на поточний рахунок;
- виплати заробітної плати за актами виконаних робіт;
- виплати депонованих сум;
- виплати коштів за виконані роботи, надані послуги фізичним та юридичним особам;
- видачі коштів у підзвіт на відрядження або на придбання товарно-матеріальних цінностей;
- повернення фінансової допомоги, позики;
- здавання готівкових коштів структурним підрозділом до головної каси підприємства тощо.

Видача готівки з каси в ЗАТ «Одесакондитер» для здавання її до банку оформляється видатковим касовим ордером з відображенням такої касової операції в касовій книзі. Документом, що свідчить про здавання готівки до банку, є:

- 1) квитанція до прибуткового документа банку на внесення готівки, підписана відповідальними особами банку та засвідчена відбитком печатки банку;
- 2) чек платіжного терміналу в разі проведення інкасації коштів у режимі реального часу з використанням платіжних терміналів [3].

Дані прибуткових та видаткових касових ордерів в ЗАТ «Одесакондитер» відображаються в касовій книзі типової форми КО-4 [3]. Кожне підприємство веде одну касову книгу в національній валюті та окремо на кожну іноземну валюту. Касові ордери або документи, що їх замінюють, до передачі в касу реєструються бухгалтерією в Журналі реєстрації прибуткових і видаткових касових документів в ЗАТ «Одесакондитер», який ведеться окремо за прибутковими та видатковими операціями. Видаткові касові ордери, оформлені

на підставі видаткових відомостей, реєструються в такому журналі після здійснення виплат, зазначених у видатковій відомості [3].

Записи в касовій книзі в ЗАТ «Одесакондитер» здійснюються на підставі відповідної інформації з касових документів автоматизовано та завіряються підписами касира та головного бухгалтера підприємства або особи, яка його заміщує. Після роздрукування вкладного аркуша касової книги та звіту касира, касир підписує їх і передає звіт касира разом з прибутковими та видатковими касовими документами до бухгалтерії під розпис у вкладному аркуші касової книги в ЗАТ «Одесакондитер»

Записи в касовій книзі проводяться касиром за операціями одержання або видачі готівки за кожним ВКО і видатковою відомістю в день її надходження в ЗАТ «Одесакондитер» або видачі. За відсутності руху готівки в касі протягом робочого дня записи в касовій книзі в цей день в ЗАТ «Одесакондитер» можуть не проводитися. В кінці робочого дня касир підсумовує операції, виводить залишок готівки в касі на початок наступного дня, а сторінки касової книги в ЗАТ «Одесакондитер» нумеруються автоматично в порядку зростання з початку року.

Таким чином, в ЗАТ «Одесакондитер» у процесі готівкових розрахунків використовує в обліку касових операцій затверджені форми документів:

- КО-1 «Прибутковий касовий ордер»;
- КО-2 «Видатковий касовий ордер»;
- КО-3 «Журнал реєстрації прибуткових і видаткових касових ордерів»;
- КО-4 «Касова книга»;
- КО-5 «Книга обліку прийнятих та виданих касиром грошей»

У процесі своєї діяльності ЗАТ «Одесакондитер» здійснює фінансові операції в рамках національного та міжнародного ринків, тому було відкрито поточні рахунки у національній та іноземній валюті згідно з Інструкцією про порядок відкриття, використання і закриття рахунків у національній та іноземній валютах, затвердженою Постановою НБУ від 12.11.2003 р. №492 зі

змінами. підприємство часто використовує різні форми розрахунків, включаючи акредитиви, інкасо та банківські перекази, що забезпечує безпеку і своєчасність фінансових транзакцій.

Інструкція «Про безготівкові розрахунки в національній валюті користувачів платіжних послуг», затверджена постановою Правління Національного Банку України 29.07.2022 №163 зі змінами в ЗАТ «Одесакондитер» [36] визначає правила, форми і стандарти розрахунків для юридичних і фізичних осіб у гривні за участю банків. Цей документ застосовується до всіх учасників безготівкових розрахунків. Для відкриття рахунка ЗАТ «Одесакондитер» подало до банку заповнену заяву встановленого зразка. До заяви були додані копія свідоцтва про реєстрацію платника податків, картка зі зразками підписів керівника та головного бухгалтера, а також відбиток печатки, засвідчені нотаріусом. Після перевірки цих документів підприємству було присвоєно номер рахунка.

Готівкові кошти зараховуються на рахунок ЗАТ «Одесакондитер» на основі оголошення про внесення, квитанція якого підтверджує операцію. Видача готівки здійснюється за грошовим чеком, номер якого фіксується у виписці банку. Безготівкові операції проводяться за допомогою платіжних доручень та платіжних вимог. Кожна операція фіксується у виписці банку в хронологічному порядку.

Виписка банку, яка є копією записів на рахунку ЗАТ «Одесакондитер», надається разом з первинними документами, що підтверджують проведені операції. На основі виписок здійснюються записи операцій за дебетом і кредитом рахунка господарських операцій та грошових документів у відповідній кореспонденції рахунків за допомогою автоматизованої системи обліку.

ЗАТ «Одесакондитер» здійснює фінансові операції в рамках національного та міжнародного ринків. У процесі своєї діяльності підприємство часто використовує різні форми розрахунків, включаючи акредитиви та

банківські перекази, що забезпечує безпеку і своєчасність фінансових транзакцій.

Крім того, ЗАТ «Одесакондитер» активно співпрацює з банком для оптимізації своїх фінансових потоків і зменшення витрат на проведення операцій. Компанія регулярно проводить аналіз валютних курсів та співпрацює з банківськими аналітиками для визначення найвигідніших умов для обміну валюти.

Валюту за дорученням ЗАТ «Одесакондитер» купує уповноважений банк. Компанія оплачує вартість валюти, комісійну винагороду банку та встановлений законодавством відсоток збору до Пенсійного фонду. Кошти для купівлі валюти та сплату збору до Пенсійного фонду перераховуються за платіжними дорученнями.

Усі операції та фінансові транзакції ЗАТ «Одесакондитер» ретельно документуються і контролюються як внутрішніми, так і зовнішніми аудиторами, що забезпечує прозорість та відповідність чинному законодавству.

Таким чином, завдяки ефективній співпраці з банківськими установами та використанню сучасних фінансових інструментів, ЗАТ «Одесакондитер» забезпечує стабільне управління своїми фінансовими ресурсами та успішно веде свою господарську діяльність.

Для обліку коштів на банківських рахунках, що використовуються для поточних операцій, ЗАТ «Одесакондитер» застосовує рахунок 31 «Рахунки в банках» з наступними субрахунками:

- 311 «Поточні рахунки в національній валюті»;
- 312 «Поточні рахунки в іноземній валюті»;
- 313 «Інші рахунки в банку в національній валюті»;
- 314 «Інші рахунки в банку в іноземній валюті».

Субрахунки 312 і 314 використовуються для обліку грошових коштів в іноземній валюті. За дебетом рахунку 31 відображається надходження коштів,

за кредитом – їх використання. Типові операції з надходження коштів у національній валюті наведені в табл. 3.2.

Таблиця 3.2 – Типові проведення з руху грошових коштів у національній валюті у ЗАТ «Одесакондитер» в 2022 р.

Зміст операції	Дебет	Кредит
1. Отримано готівкові грошові кошти від орендарів	301	361, 367
2. Видані грошові кошти підзвітної особі на відрядження	372	301
3. Видані грошові кошти підзвітної особі на господарські засоби	372	301
4. Внесено на поточний рахунок готівку з каси	311	301
5. Погашено дебіторську заборгованість орендарем	311	361
6. Оплачено орендарем раніше одержані послуги на поточний рахунок	311	361
7. Отримано готівкові грошові кошти у вигляді доплати від ТОВ	311	361
8. Внесено на поточний рахунок готівку з каси	311	301
9. Оплачено постачальнику за раніше одержані сировину та матеріали	631	311
10. Погашено заборгованість перед бюджетом	641	311
11. Сплачено єдиний соціальний внесок до фондів соціального страхування	651	311
12. Перераховано суми заробітної плати на особисті рахунки працівників	661	311

У табл. 3.3 наведено відображення грошових коштів у фінансовій звітності ЗАТ «Одесакондитер» за 2021-2022 рр. (на підставі форми №2 та №5).

Таблиця 3.3 – Відображення грошових коштів у ЗАТ «Одесакондитер» у фінансовій звітності за 2021-2022 рр.

Форма	Назва рядка	Сума у 2021 р., тис. грн.	Сума у 2022 р., тис. грн.
Форма №1 «Баланс» (розділ II активу «Оборотні активи»)	Гроші та їх еквіваленти (на кінець року)	8351	4949
Форма № 5 «Примітки до річної фінансової звітності» (розділ VI «Грошові кошти»)	Готівка	1	1
	Поточний рахунок в банку	8350	4948
	Інші рахунки в банках (акредитиви, чекові книжки)	-	-
	Грошові кошти в дорозі	-	-
	Еквіваленти грошових коштів	-	-

Бухгалтерські записи до облікових реєстрів в ЗАТ «Одесакондитер» здійснюються в розрізі кореспондуючих рахунків на підставі первинних і зведених облікових документів (виписок банку і прикладених до них чеків платіжних доручень, прибуткових та видаткових касових ордерів тощо) в хронологічному порядку. Аналітичний облік грошових коштів в іноземній валюті проводяться в національній валюті України та одночасно в валюті той країни, в якій здійснювалася така операція в іноземній валюті. Залишки на синтетичних рахунках з обліку грошових коштів у облікових реєстрах на кінець місяця визначаються в автоматизованій системі обліку, як різниця між сумою сальдо на початок місяця та сумою дебетових оборотів за окремим рахунком за поточний місяць і сумою кредитових оборотів за місяць. Отримане сальдо рахунків з обліку грошових коштів в ЗАТ «Одесакондитер» звіряється з відповідними аналітичними обліковими реєстрами (звітами касира, виписками банку).

3.3. Методичний підхід до аналізу руху грошових коштів та ліквідності балансу підприємства

Наше дослідження показало [18], що детальний аналіз руху грошових коштів, як важливого елементу оборотних активів, та ліквідності підприємства, дозволить проводити постійний моніторинг за їх стану, структури, ефективності використання, що буде сприяти ефективному фінансуванню підприємства та управлінню ними, підвищувати його фінансовий стан, ліквідність та платоспроможність.

Одним з важливих етапів управління підприємством, на нашу думку, є формування комплексного підходу до аналізу руху грошових коштів підприємства та оцінки ліквідності підприємства в системі проведення фінансово-економічного аналізу діяльності (рис. 3.2).

На підставі запропонованих етапів аналізу проведемо аналіз руху грошових коштів та ліквідності ЗАТ «Одесакондитер» за запропонованим комплексним методичним підходом (див. рис. 3.2). Частина розрахункових таблиць наведена у п. 3.2 кваліфікаційної роботи.

Аналіз складу, структури та динаміки активів підприємства здійснюю за даними форми № 1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)» за допомогою аналітичної табл. 3.4.

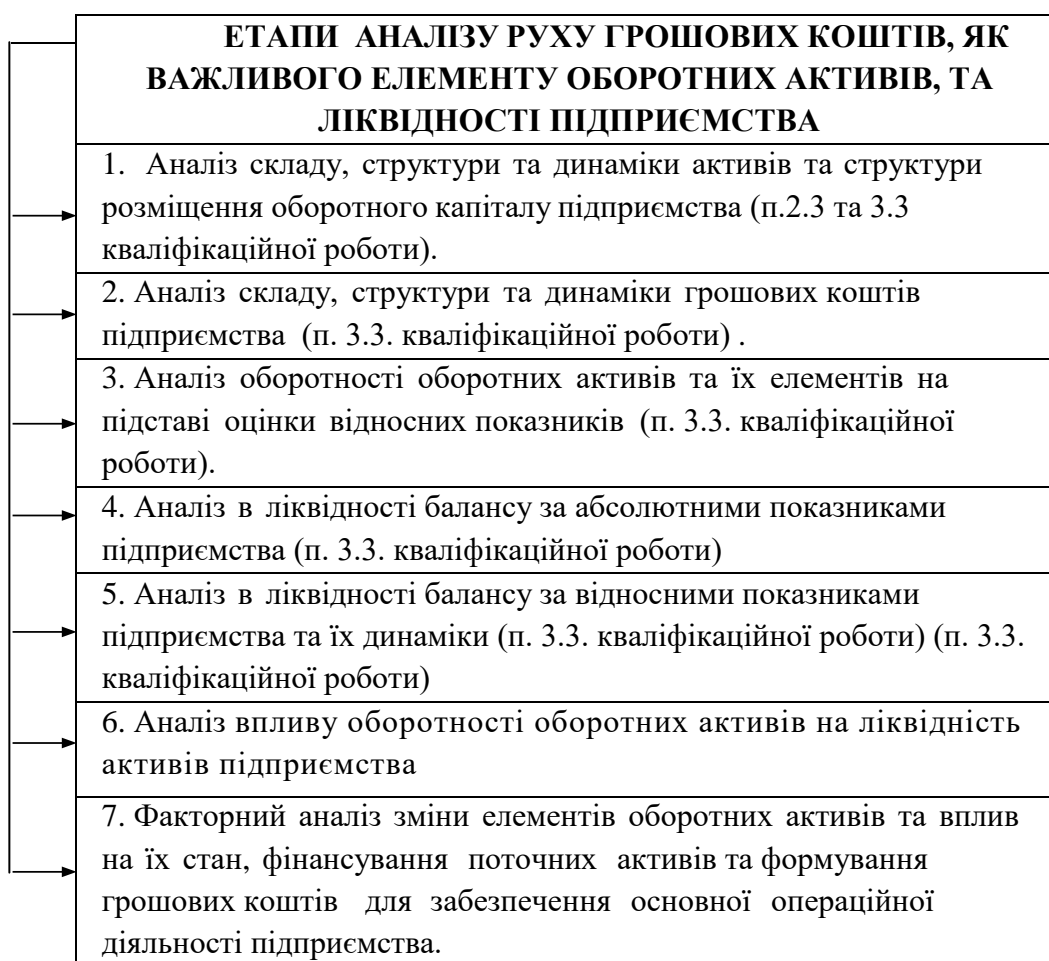

Рис. 3.2 – Комплексний підхід до фінансового аналізу руху грошових коштів та ліквідності підприємства в системі фінансово-економічного аналізу діяльності*

* Складено автором на основі джерел [23,52,53]

Таблиця 3.4 – Аналіз складу, структури та динаміки активів підприємства*

Показники	2021 рік	2022 рік	Відхилення	
			абс.	%
Всього активів, тис. грн.	21 102	17 401	-3 701	-17,54
1. Необоротні активи, тис. грн.	11 971	11 671	-300	-2,51
– в % до активів	56,73	67,07	10,34	x
2. Оборотні активи, тис. грн.	9 131	5 730	-3 401	-37,25
– в % до активів	43,27	32,93	-10,34	x
2.1. Запаси, тис. грн.	780	781	1	0,13
– в % до активів	3,70	4,49	0,79	x
2.2. Кошти в розрахунках, тис. грн.	-	-	-	-
– в % до активів	-	-	-	x
2.3. Грошові кошти та їх еквіваленти, тис. грн.	8 351	4 949	-3 402	-40,74
– в % до активів	39,57	28,44	-11,13	x
2.4. Інші оборотні активи, тис. грн.	-	-	-	-
– в % до активів	-	-	-	x
– у тому числі витрати майбутніх періодів, тис. грн.	-	-	-	-
– в % до активів	-	-	-	x
3. Необоротні активи утримувані для продажу, та групи вибуття, тис. грн.	-	-	-	-
– в % до активів	-	-	-	x

* Розраховано на підставі фінансової звітності підприємства [47, 48]

За даними у табл. 3.4 можемо спостерігати, що в звітному році за рахунок зменшення оборотних активів на 3401 тис. грн або на 37,25%, та необоротних активів на 300 тис. грн. або на 2,51%, активи підприємства зменшились на 3701 тис. грн. або на 17,54%.

Питома вага необоротних активів у попередньому році склала – 56,73%, оборотних активів – 43,27%. В звітному році відбулось збільшення питомої ваги необоротних активів на 10,34% пункти та залежно від цього зменшилась питома вага оборотних активів на таку саму величину. Впродовж досліджуваного періоду необоротних активів утримуваних для продажу, та груп вибуття підприємство не мало.

Аналіз ліквідності балансу здійснюється за даними форми № 1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)» допомогою табл. 3.5.

Таблиця 3.5 – Розрахунок абсолютних показників для аналізу ліквідності балансу звітного року*

Показники активу балансу	Сума, тис.грн.		Показники пасиву балансу	Сума, тис.грн.		Платіжний результат, тис.грн	
	На початок 2022р.	На кінець 2022р.		На початок 2022р.	На кінець 2022р.	На початок 2022р.	На кінець 2022р.
A1 – Найбільш ліквідні активи	8 351	4 949	П1 – Найбільш термінові зобов'язання	44 677	43 536	-36 326	-38 587
A2 – Активи, які можна реалізувати швидко	-	-	П2 – Коротко-строкові пасиви	-	-	-	-
A3 – Активи, які можна реалізувати повільно	780	781	П3 – Довгострокові пасиви	-	-	780	781
A4 – Активи, реалізація яких пов'язана з труднощами	11 971	11 671	П4 – Постійні пасиви	-23575	-26135	35 546	37 806
Баланс	21 102	17 401	Баланс	21 102	17 401	-	-

* Розраховано на підставі фінансової звітності підприємства [47, 48]

За даними, наведеними у табл. 3.5 та рис. 3.3, 3.4 можемо спостерігати, що баланс підприємства в звітному році не є абсолютно ліквідним:

На початок року:

$$A_1 < P_1$$

$$A_2 = P_2$$

$$A_3 > P_3$$

$$A_4 > P_4$$

На кінець року:

$$A_1 < P_1$$

$$A_2 = P_2$$

$$A_3 > P_3$$

$$A_4 > P_4$$

Виконується тільки третя умова ліквідності, це свідчить про порушення ліквідності балансу.

Рис. 3.3 – Діаграма показників активу балансу ЗАТ «Одесакондитер»

* Складено автором на основі табл. 3.5

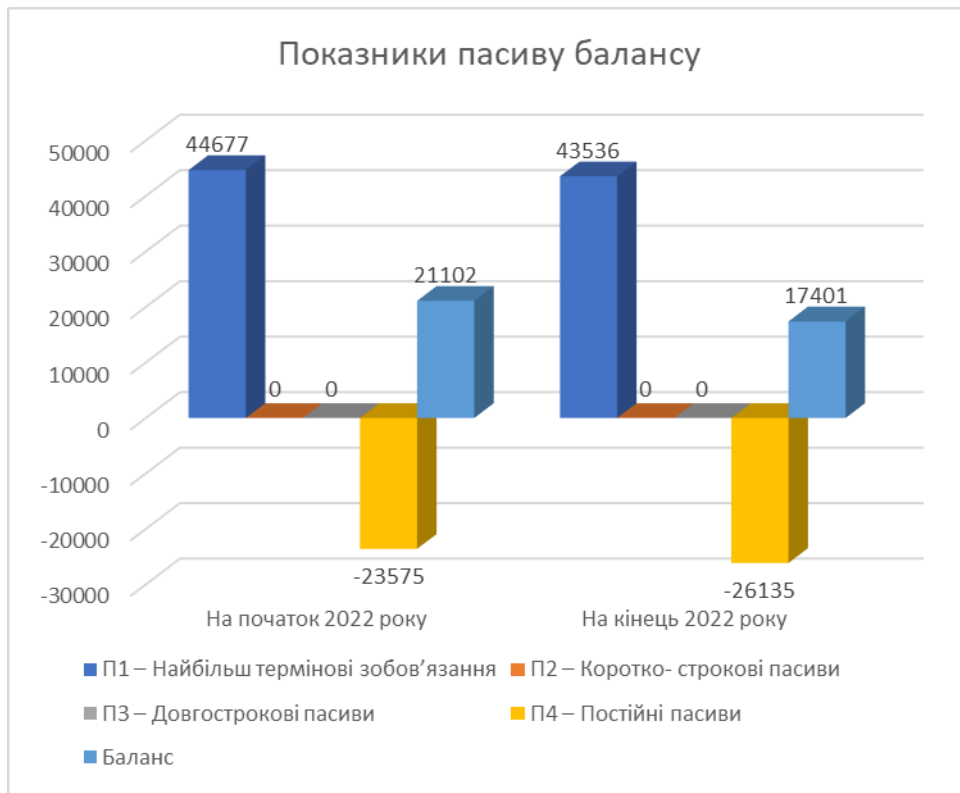

Рис. 3.4 – Діаграма показників пасиву балансу ЗАТ «Одесакондитер»

* Складено автором на основі табл. 3.5

Аналіз ліквідності підприємства за відносними показниками здійснюється за даними форми № 1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)» (або табл. 3.5) за допомогою табл. 3.6.

Таблиця 3.6 – Аналіз ліквідності підприємства за відносними показниками*

Коефіцієнти ліквідності підприємства	Норма	Розрахункові значення			Відхилення
		На початок 2021 року	На кінець 2021 року	На кінець 2022 року	
1. Коефіцієнт поточної ліквідності (покриття)	=2,0	0,44	0,20	0,13	-0,07
2. Коефіцієнт швидкої (критичної) ліквідності	1,0	0,39	0,19	0,11	-0,07
3. Коефіцієнт абсолютної ліквідності	> 0,2 [0,25... 0,35]	0,39	0,19	0,11	-0,07

* Розраховано на підставі фінансової звітності підприємства [47, 48] та наведено у публікації [18]

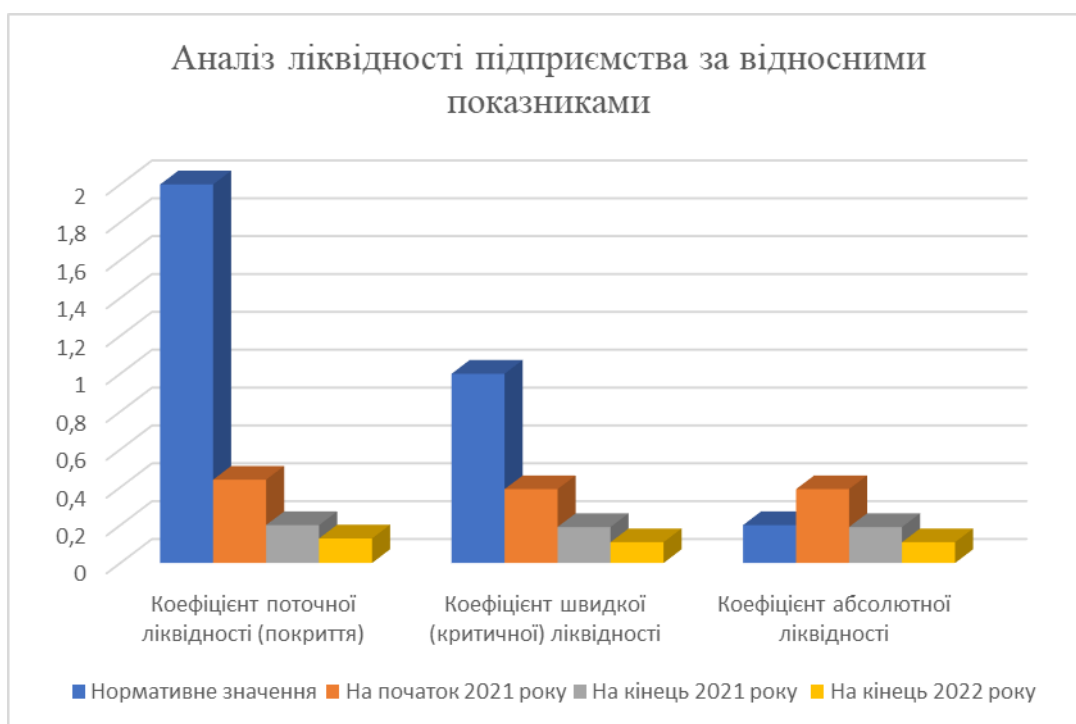

Рис. 3.5 – Діаграма аналізу ліквідності ЗАТ «Одесакондитер»

За даними, наведеними у табл. 3.6 та рис. 3.5 можемо спостерігати, що всі показники ліквідності, а саме коефіцієнт поточної ліквідності, коефіцієнти

швидкої та поточної ліквідності знаходяться поза межах норми, що негативно характеризує діяльність підприємства та свідчить про неможливість підприємства покрити свої термінові зобов'язання поточно ліквідними активами, швидкими ліквідними активами та абсолютно ліквідними активами.

На нашу думку, такий комплексний підхід до проведення фінансового аналізу руху грошових коштів та ліквідності підприємства, дозволяє не тільки розробити ефективну політику управління ними, але й проводити постійний моніторинг зміни залишку грошових коштів, абсолютних та відносних показників ліквідності в системі управління підприємством для забезпечення ефективного його функціонування й розвитку діяльності.

Висновки до третього розділу

1. В даному розділі кваліфікаційної роботи розглянуто організацію фінансового обліку в ЗАТ «Одесакондитер», яка ведеться згідно з НП(С)БО 1 і законодавчими та нормативними документами.

2. Всі операції обліку грошових коштів відображаються на бланках типових форм первинних нормативних документів. Дослідження особливості бухгалтерського обліку готівкових і безготівкових грошових коштів та відображення у фінансовій звітності підприємства. Наведена кореспонденція рахунків. На підприємстві використовується автоматизована форма обліку, яке дозволяє більш якісно та оперативно вести аналітичний та синтетичний облік доходів, витрат та фінансових результатів та відображення їх у звітності та дозволяє планувати рух грошових коштів у розрізі рахунків.

3. Дослідження за даними фінансового обліку показали, що підприємство знаходиться у кризовому стані, несе збиток та потребує додаткових інструментів для збільшення грошових коштів. Наше дослідження показало [18], що детальний аналіз руху грошових коштів, як важливого елементу оборотних активів, та ліквідності підприємства, дозволить проводити постійний моніторинг за їх стану, структури, ефективності використання, що

буде сприяти ефективному фінансуванню підприємства та управлінню ними, підвищувати його фінансовий стан, ліквідність та платоспроможність. Одним з важливих етапів управління підприємством, на нашу думку, є формування комплексного підходу до аналізу руху грошових коштів підприємства та оцінки ліквідності підприємства в системі проведення фінансово-економічного аналізу діяльності (рис. 3.2), який сформовано та запропоновано нами.

4. На нашу думку, такий комплексний підхід до проведення фінансового аналізу руху грошових коштів та ліквідності підприємства, дозволяє не тільки розробити ефективну політику управління ними, але й проводити постійний моніторинг зміни залишку грошових коштів, абсолютних та відносних показників ліквідності в системі управління підприємством для забезпечення ефективного його функціонування й розвитку діяльності.

5. Результати дослідження, які відображені у третьому розділі кваліфікаційної роботи були: опубліковані у 1-х тезах у збірнику наукових праць та пройшли апробацію на науковій студентській конференції: на VI Всеукраїнської студентської науково-практичній конференції «Актуальні аспекти соціально-економічного розвитку України: погляд молоді» 17-18 квітня 2024 року (секція №6. Бухгалтерський облік, економічний аналіз та аудит в системі управління підприємством), в ОНТУ, м. Одеса [18]; пройшли апробацію в рамках дослідження наукової школи кафедри обліку та аудиту ОНТУ «Забезпечення конкурентоспроможності та ефективності функціонування національної економіки та її суб'єктів» 18.04.2024 р. на науковому колоквіуму «Теоретичні та практичні аспекти проведення зовнішнього та внутрішнього аудиту діяльності суб'єктів національної економіки, інструменти аналізу їх діяльності та забезпечення розвитку» (Додаток Д).

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

В результаті дослідження теоретичних аспектів визначення сутності і класифікації, особливостей бухгалтерського фінансового обліку грошових коштів та аналізу ліквідності ЗАТ «Одесакондитер», яке проведено в кваліфікаційній роботі, дозволило сформулювати висновки:

1. У першому розділі кваліфікаційної роботи було розглянуті питання обліку сутності грошових коштів в працях вчених, особливості їх класифікації, планів рахунків та інструкції до нього, інших законодавчих та нормативних документів з організації обліку грошових коштів, а також:

– досліджено підходи до визначення та класифікації грошових коштів підприємства, сутність та структуру економічної категорії «ліквідність». В результаті дослідження наукових праць та практичних публікацій можна зробити висновок, що визначення таких економічних категорії має різні напрями та ознаки класифікації.

– проведено аналіз особливостей ведення готівкових грошових коштів, Відповідно до Положення про ведення касових операцій в національній валюті в Україні, затвердженого постановою Правління Національного банку України від 29.12.2017 р. №148 (зі змінами) досліджено їх документальний облік та виявлені основні задачі і обмеження обліку готівкових грошових коштів, касова дисципліна та ведення готівкових розрахунків, складена кореспонденція рахунків.

– розглянуті особливості відкритті та закриття рахунків в банку та документальний облік безготівкових грошових коштів. Реєстрація поточних та інших рахунків, який відкривається банком для зберігання грошей і здійснення розрахунково-касових операцій за допомогою платіжних інструментів відповідно до нормативних документів. Згідно з Інструкцією «Про безготівкові розрахунки в Україні в національній валюті», затвердженою постановою Правління Національного Банку України № 22 від 21.01.2004 р. (зі змінами і

доповненнями) розглянуто документальне оформлення обліку руху безготівкових грошових коштів, їх аналітичний та синтетичний облік, складена кореспонденція рахунків.

– виконаний аналіз методів управління грошовими коштами підприємства. Кожен метод має свої значні відмінності але основна мета кожного полягає у ефективності управління грошовими потоками. Детально розглянуті рахунки і субрахунки які приймають участь у формуванні грошових коштів, а саме готівка, рахунки у банках, електронні гроші, грошові документи та гроші в дорозі. Розглянуті методи управлінського обліку для підприємств, які показали різні принципи накопичення та витрати грошових коштів, а також виявили залежність методів від типу підприємства.

2. У другому розділі кваліфікаційної роботи було проведено фінансово-економічний аналіз фінансового стану ЗАТ «Одесакондитер» за 2021-2022 роки, який показав, що:

– фінансовий результат до оподаткування збільшився на 5889 тис. грн. або на 69,7%, але досі являється від’ємним незважаючи на позитивний приріст. Чистий дохід підприємства в 2022 році в порівнянні з 2021 роком, збільшився на 110,50% та сягнув 1 063 тис. грн, але підприємство не має реалізованої продукції за період 2022 році.

– фінансова ситуація впродовж досліджуваного періоду є кризовою, власних оборотних коштів недостатньо для покриття запасів. Коефіцієнт автономії і співвідношення залучених та власних коштів, впродовж 2021 та 2022 років є поза межею норми.

– рентабельність виробництва у звітному році збільшилась на 8,5%, завдяки збільшенню прибутку до оподаткування на 5889 тис. грн або на 8,83% пункти.

– Коефіцієнт маневреності власного капіталу на кінець звітного року склав 1,4 одиниці, коефіцієнт забезпеченості оборотних коштів власними оборотними коштами склав -6,6 одиниць. Зміна динаміки коефіцієнту

маневреності спостерігається позитивна, а зміни коефіцієнту забезпеченості оборотних коштів власними оборотними коштами є негативними. Показники знаходяться поза межею норми, виходячи з цього, можна зробити висновок, що тенденція зміни була негативно сталою з позитивною та негативною динамікою, що призводить підприємство до кризового стану.

Таким чином, провівши аналіз основних фінансово-економічних показників за період 2021-2022 років на ЗАТ «Одесакондитер», можна зробити висновок про кризовий фінансовий стан виходячи з цього є припущення, що підприємство знаходиться на межі банкрутства, але у 2022 році в порівнянні з 2021 роком його діяльність покращилась. Одним з варіантів виходу підприємства з кризового стану є залучання сторонніх інвестицій, залучання нових напрямів діяльності та інструментів в системі управління підприємством.

3. В третьому розділі кваліфікаційної роботи показано особливості організації фінансового обліку і аналізу грошових коштів та ліквідність балансу ЗАТ «Одесакондитер»:

- розглянуто організацію фінансового обліку в ЗАТ «Одесакондитер», яка ведеться згідно з НП(С)БО 1 і законодавчими та нормативними документами.

- всі операції обліку грошових коштів відображаються на бланках типових форм первинних нормативних документів. Дослідження особливості бухгалтерського обліку готівкових і безготівкових грошових коштів та відображення у фінансовій звітності підприємства. Наведена кореспонденція рахунків. На підприємстві використовується автоматизована форма обліку, яке дозволяє більш якісно та оперативно вести аналітичний та синтетичний облік доходів, витрат та фінансових результатів та відображення їх у звітності та дозволяє планувати рух грошових коштів у розрізі рахунків.

- дослідження за даними фінансового обліку показали, що підприємство знаходиться у кризовому стані, несе збиток та потребує додаткових інструментів для збільшення грошових коштів та потребує

інструментів обліку та аналізу для забезпечення ефективності та конкурентоспроможності діяльності.

4. Для забезпечення ефективності діяльності ЗАТ «Одесакондитер», удосконалення організації фінансового обліку і аналізу грошових коштів та ліквідність балансу на підприємстві рекомендується:

- застосовувати управлінський облік на підприємстві та його сучасні інструменти – комплексний підхід до аналізу грошових коштів та ліквідності, моніторинг руху грошових коштів, методи управління залишком грошових коштів підприємства;

- наше дослідження показало, що детальний аналіз руху грошових коштів, як важливого елементу оборотних активів, та ліквідності підприємства, дозволить проводити постійний моніторинг за їх стану, структури, ефективності використання, що буде сприяти ефективному фінансуванню підприємства та управлінню ними, підвищувати його фінансовий стан, ліквідність та платоспроможність;

- одним з важливих етапів управління підприємством, на нашу думку, є формування комплексного підходу до аналізу руху грошових коштів підприємства та оцінки ліквідності підприємства в системі проведення фінансово-економічного аналізу діяльності, який сформовано та запропоновано нами. На нашу думку, такий комплексний підхід до проведення фінансового аналізу руху грошових коштів та ліквідності підприємства, дозволяє не тільки розробити ефективну політику управління ними, але й проводити постійний моніторинг зміни залишку грошових коштів, абсолютних та відносних показників ліквідності в системі управління підприємством для забезпечення ефективного його функціонування й розвитку діяльності.

5. Основні теоретичні та практичні результати дослідження, які відображені у кваліфікаційної роботі, опубліковано у 1 науковій праці та пройшли апробацію, в тому числі:

– опубліковані у 1-х тезах у збірнику наукових праць та пройшли апробацію на науковій студентській конференції: на VI Всеукраїнській студентській науково-практичній конференції «Актуальні аспекти соціально-економічного розвитку України: погляд молоді» 17-18 квітня 2024 року (секція №6. Бухгалтерський облік, економічний аналіз та аудит в системі управління підприємством), в ОНТУ, м. Одеса [18];

– пройшли апробацію в рамках дослідження наукової школи кафедри обліку та аудиту ОНТУ «Забезпечення конкурентоспроможності та ефективності функціонування національної економіки та її суб'єктів» 18.04.2024 р. на науковому колоквіуму «Теоретичні та практичні аспекти проведення зовнішнього та внутрішнього аудиту діяльності суб'єктів національної економіки, інструменти аналізу їх діяльності та забезпечення розвитку» (Додаток Д).

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Остафійчук С.М. Грошові кошти та їх еквіваленти – найліквідніші активи підприємства // Науковий вісник Ужгородського університету : Серія: Економіка / Редкол.: В.П. Мікловда, М.І. Пітюлич, Н.М. Гапак та ін. Ужгород: Видавництво УжНУ, 2011. Спецвип. 33. Ч. 2. С. 215–220.
2. Сопко В.В. Завгородній В. Організація бухгалтерського обліку, економічного контролю та аналізу: Підручник. К.: КНЕУ, 2004. 411 с.
3. Положення про ведення касових операцій в національній валюті в Україні : постанова Правління Національного банку України від 29.12.2017 р. № 148 (зі змінами). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0148500-17> (дата звернення: 01.06.2024).
4. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», затверджене наказом Міністерства Фінансів України від 07.02.2013 р. № 73, зі змінами і доповненнями. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13> (дата звернення: 01.06.2024).
5. Постанова про затвердження Інструкції про порядок відкриття і закриття рахунків клієнтів банків та кореспондентських рахунків банків резидентів і нерезидентів» постанова Правління Національного банку України від 17.12.2003 р. № 1172/8493. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1172-03#Text> (дата звернення: 01.06.2024).
6. Давидюк Т.В., Манойленко Т.І., Ломаченко Т.І. та ін. Бухгалтерський облік: навч. посібник. Харків, Видавничий дім «Гельветика», 2016. 318 с.
7. Мороз Ю. Ю., Цал-Цалко Ю. С., Ейсмонт В. С. [та ін] Бухгалтерський облік і аудит в управлінні лісогосподарським підприємством: Підручник Житомир: Рута, 2019. 372 с.
8. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій: від 30.11.99 №1019 (зі змінами). URL: <https://buhgalter911.com/normativnaya-baza/instr-plan-rah/plan-rah/instrukciya-pro->

zastosuvannya-1021038.html (дата звернення 01.06.2024 р).

9. Секіріна Н. В. Аналіз змін у структурі фінансової звітності в умовах переходу України на МСФЗ // Modern problems and ways of their solution in science, transport, production and education. Word. 18–29 June, 2013. URL: <http://www.sworld.com.ua/accounting-and-auditing-213/18446-213-389>(дата звернення: 01.06.2024).

10. Брігхем Євхен. Основи фінансового менеджменту : пер. з англ. К.: Молодь, 1997. 1000 с.

11. Нікбахт Е., Гроппеллі А. Фінанси ; пер. з англ. В. Ф. Овсієнка та В. Я. Мусієнка. К.: Основи, 1993. 383 с.

12. Аранчій В.І., Чумак В.Д., Бражник Л.В. Фінанси підприємств: навчальним посібник. 2-ге вид., розшир. та доповн. Полтава: РВ ПДАА, 2018. 350 с. URL: https://dspace.pdau.edu.ua/bitstream/123456789/161/1/%D0%9C%D0%B0%D0%BA%D0%B5%D1%82_Aranchii_Chumak_Brazhnyk%282018%29%28%29.pdf (дата звернення 01.06.2024).

13. Коваленко Л.О., Ремньова Л.М. Фінансовий менеджмент: навч. посіб. Чернігів: ЧДІЕУ, 2011. 456 с.

14. Тянь Р.Б., Лисенко О.В. Структурний аналіз грошових потоків із метою підвищення надійності їх прогнозування // Фінанси України. 2012. №5. С. 110-120. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Fu_2012_5_12 (дата звернення: 01.06.2024).

15. Лігоненко Л. О. Управління грошовими потоками : [навч. посіб.] / Л.О. Лігоненко, Г.В. Ситник. К. : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2005. 255 с.

16. Бланк І.О. Управління фінансовою стабілізацією підприємства. К.: Ника-Центр, Эльга, 2003. 496 с.

17. Терещенко О.О. Фінансова діяльність суб'єктів господарювання: [навч. посібник]. К. : КНЕУ, 2003. 554 с.

18. Дробик Є.В. Аналіз ліквідності підприємства: сутність, напрями, сучасні аспекти проведення // Актуальні аспекти соціально-економічного розвитку України: погляд молоді. Матеріали VI Всеукраїнської студентської

науково-практичної конференції 17-18 квітня 2024 року. Одеса: Одеський національний технологічний університет, 2024. С.288-292. URL: https://ontu.edu.ua/download/konfi/2024/Conference_abstract-17-18-04-24.pdf (дата звернення 01.06.2024).

19. Цал-Цалко Ю. С. Фінансовий аналіз. Підручник. К.: Центр учбової літератури, 2008. 566 с.

20. Чумаченко М. Г. Економічний аналіз. Навчальний посібник. К.: КНЕУ, 2003. 556 с.

21. Мних Є. В. Фінансовий аналіз: підручник. К.: КНТУ, 2014. 536 с.

22. Мец В. О. Економічний аналіз фінансових результатів та фінансового стану підприємства: Навч. посібник. К.: КНЕУ, 2003. 278 с.

23. Антонюк О.П., Ступницька Т.М., Купріна Н.М. Економічний аналіз (практикум): навчальний посібник. Львів: «Магнолія 2006», 2015. [3-ге видання, виправлене і доповнене]. 326 с.

24. Спіфанова І.Ю., Джеджула В.В., Фінансовий аналіз та звітність: Електронний практикум комбінованого (локального та мережного) використання. 2-ге вид., доп. Вінниця: ВНТУ, 2022. 144 с.

25. Фінансовий аналіз: Методичні рекомендації, робочі таблиці до практичних занять і самостійної роботи студентів спеціальностей: 051 «Економіка», 073 «Менеджмент» / Ярова В.В., Велієва В. О., Горкавий В.К., Посилаєва К.І. та ін. Харків: ХНАУ, 2021. 79 с.

26. Тютюнник Ю.М., Дорогань-Писаренко Л.О., Тютюнник С.В. Фінансовий аналіз: Навчальний посібник. Полтава: Видавництво ПП «Астроя», 2020. 434 с.

27. Фінанси підприємств: Підручник / Керівник авт. кол. і наук. ред. проф. А. М. Поддєрьогін. 3-тє вид., перероб. та доп. К.: КНЕУ, 2000. 460 с., іл.

28. Марусяк Н. Л. Фінансовий аналіз: Навчальний посібник. Чернівець. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2020. 172 с.

29. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 16.07.1999 року № 996–XIV зі змінами. URL:

<http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/996-14> (дата звернення 01.06.2024 р).

30. Пушкар М.С. Створення інтелектуальної системи обліку: монографія. Тернопіль: Карт-бланш, 2007. 152 с.

31. Кулаковська Л.П., Піча Ю.В. Організація і методика аудиту : [навч. посібник] / Л. П. Кулаковська, 2-ге вид. Київ: Каравела, 2008. 560 с.

32. Бухгалтерський фінансовий облік підручник для студентів спеціальності «Облік і аудит» вищих навчальних закладів [Ф.Ф. Бутинець та ін.]; під заг. ред. [і з передм.] Ф.Ф. Бутиця. 8-ме вид., доп. і перероб. Житомир: ПП «Рута», 2009. 912 с.

33. Положення (стандарти) бухгалтерського обліку [Електронний ресурс]. URL: <https://buhgalter911.com/normativnaya-baza/instr-planrah/standart-uhgalterskogo/>. (дата звернення 01.06.2024 р).

34. Кіндрацька Г. І., Білик М. С., Загородній А. Г. Економічний аналіз: Підручник / За ред. Проф. А.Г. Загороднього. 3-тє вид., перероблене і допрацьоване Київ: Знання, 2008. 487 с.

35. Довгопол Н.В., Полозова Т.В., Радченко М.О. Бухгалтерський облік: навч. посібник для студентів усіх форм навчання спеціальності 051 – Економіка. Харків: ХНУРЕ, 2021. 300 с.

36. Інструкція «Про безготівкові розрахунки в національній валюті користувачів платіжних послуг», затверджена постановою Правління Національного Банку України 29.07.2022 №163 зі змінами. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0163500-22#Text>

37. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій: від 30.11.99 №1019 (зі змінами). URL: <https://buhgalter911.com/normativnaya-baza/instr-plan-rah/plan-rah/instrukciya-pro-zastosuvannya-1021038.html> (дата звернення 01.06.2024 р).

38. Бланк І.О., Ситник Г.В., Андрієць В.С. Управління фінансами підприємств : підручник /. 2-ге вид., переробл. і доповн. Київ : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2017. 792 с.

39. Бухгалтерський облік на сільськогосподарських підприємствах: підруч. для студ. вузів / [М.Ф. Огійчук, В.Я. Плаксієнко, Л.Г. Панченко, ін.]; за ред. М.Ф. Огійчука. 4-е вид., перероб. і доп. К.: Аграр. освіта, 2007. 979 с.
40. План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій від 30.11.99 №291 зі змінами. URL: https://buhgalter911.com/normati_vnaya-baza/instr-plan-rah/plan-rah/plan-schetov-buhgalterskogo-021043.html (дата звернення 01.06.2024 р.).
41. Ковтун Н. В. Фінансовий аналіз : навч. посіб. для студентів ВНЗ / Н. В. Ковтун; Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка. Київ : Київ. ун-т, 2014. 527 с.
42. Литвинчук Т. В. Грошові потоки в системі управління підприємством // Вісник Хмельницького національного університету. 2009. №6. Т. 1. С. 86- 90.
43. Чік М.Ю. Підходи до управління грошовими потоками та їх облікова інтерпретація // Науковий вісник Ужгородського університету. Серія «Економіка». 2015. Вип. 1 (45). Т.2. С. 134-139.
44. Тацій І.В. Аналіз грошових потоків підприємства // Вісник Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля. 2014. № 1. С. 150-153.
45. Сергеева О.Р. Сутність та основні аспекти управління грошовими потоками підприємства // Науковий вісник Ужгородського національного університету. 2017. Вип.. 12, Ч. 2. С. 107-110.
46. Бланк І.О. Фінансовий менеджмент: навч.посібник. К.: Ельга, 2008. 724 с.
47. Фінансова звітність ЗАТ «Одесакондитер» за 2021 рік. URL: <https://odessalux.business-guide.com.ua/> (дата звернення 01.06.2024).
48. Фінансова звітність ЗАТ «Одесакондитер» за 2022 рік URL: <https://odessalux.business-guide.com.ua/> (дата звернення 01.06.2024).
49. Державна служба статистики (Веб.сайт), Київ 2022. URL: <http://ukrstat.gov.ua>. (дата звернення 01.06.2024).

50. Мельник Т.В., Симоненко О.В. Управлінський облік: Навчальний посібник. К.: Центр навчальної літератури, 2019. 416 с. (дата звернення 01.06.2024).

51. Мних Є.В., Барабаш Н.С. Фінансовий аналіз: підручник. Київ: Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2014. 536 с.

52. Купріна Н.М. Забезпечення конкурентоспроможності харчової промисловості України: теорія і практика: монографія. Одеса: Видавничий дім «Гельветика», Одеса. 2019. 304 с.

53. Купріна Н.М. Сучасні інструменти системи забезпечення конкурентоспроможності підприємств харчової промисловості: аспекти застосування обліку, аналізу та аудиту // Одеський національний технологічний університет: Збірник тез доповідей 83 наукової конференції викладачів університету. Міністерство освіти і науки України. Одеса: ОНТУ. 2023. С. 438-439. URL: <https://ontu.edu.ua/download/konfi/2023/Abstracts-83-SCSPS.pdf>.

54. Сук Л.К., Сук П.Л. С. Фінансовий облік: Навч. посіб. К.: «Знання», 2015.- 647 с

55. Фінансовий облік : підруч. / Я. Д. Крупка, З. В. Задорожний, Н. В. Гудзь [та ін.]. Тернопіль : ТНЕУ, 2019. – 478 с

56. Скирпан О.П., Палюх М.С. Фінансовий облік. Навчальний посібник. Тернопіль: ТНЕУ, 2008. 407 с.

ДОДАТКИ

ДОДАТОК А
КОРЕСПОНДЕНЦІЯ РАХУНКІВ З ОБЛІКУ БЕЗГОТІВКОВИХ
ГРОШОВИХ КОШТІВ

Таблиця А.1 – Типова кореспонденція з обліку отримання грошових коштів на рахунки в банку *

Зміст господарської операції	Кореспондуючі рахунки	
	Дебет	Кредит
1. Внесена на поточний рахунок готівка з каси	31	30
2. Погашено дебітором довгострокову заборгованість	31	16
3. Оплачено покупцями раніше одержані товари, роботи, послуги	31	36
4. Безоплатно одержано безготівкові кошти	31	42
5. Перепродані акції власної емісії:	31	45
6. Одержані кошти цільового фінансування на будівництво із зовнішніх джерел	31	48
7. Одержано довгострокову позику банку на поточний рахунок	31	50
8. Одержано фінансову допомогу на зворотній основі	31	55
9. Одержано короткострокову позику банку	31	60
10. Отримано грошові кошти у вигляді доплати	31	63
11. Повернуто з бюджету на рахунок підприємства грошові кошти	31	64
12. Повернуто з фондів соціального страхування на рахунок підприємства	31	65
13. Одержано доходи майбутніх періодів	31	69
14. Зарахована на рахунок в банку виручка від реалізації продукції за касовим методом	31	70
15. Відображено дохід від реалізації виробничих запасів, МШП	31	71
16. Зараховано на поточний рахунок дохід від спільної діяльності	31	72
17. Зараховано на поточний рахунок суми дивідендів	31	73
18. Зарахований дохід від реалізації основних засобів	31	74
19. Надійшли на поточний рахунок кошти, що були здані у вечірню касу банку	31	33
20. Одержано кошти на поточний рахунок від погашення короткострокового векселя	31	34
21. Повернуто на поточний рахунок кошти з банківського депозиту	31	35
22. Повернуто іншим підприємством виданий йому раніше аванс	31	37
23. Надійшла від покупця чи замовника попередня оплата (аванс)	31	68

* Складено автором на підставі джерел [54, 55]

Таблиця А.2 – Типова кореспонденція з обліку оплати грошовими коштами контрагентам з рахунків в банку*

Зміст господарської операції	Кореспондуючі рахунки	
	Дебет	Кредит
1. Придбано довгострокові інвестиції	14	31
2. Проведено витрати на монтаж основних засобів	15	31
3. Оплачено покупцями раніше одержані товари, роботи, послуги	36	31
4. Проведено витрати на виправлення браку	24	31
5. Передано гроші з банку в касу	30	31
6. Перераховано кошти для придбання іншої валюти	33	31
7. Повернуто передоплату покупцям:	36	31
8. Проведено передоплату постачальникам	37	31
9. Проведено передоплату за газети і журнали	39	31
10. Викуплено власні акції у акціонерів	45	31
11. Проведено перерахування коштів за рахунок раніше створеного резерву	47	31
12. Використано суми цільового фінансування	48	31
13. Повернуто банку довгострокову позику	50	31
14. Погашено заборгованість за раніше виданим векселем	51	31
15. Погашення заборгованості по зобов'язанням за облігаціями	52	31
16. Погашено довгострокову заборгованість з оренди	53	31
17. Погашено довгострокові зобов'язаннями перед різними кредиторами	55	31
18. Погашено короткострокові позики банку	60	31
19. Погашено заборгованість за раніше виданими векселями	62	31
20. Проведено розрахунки з постачальниками	63	31
21. Погашено заборгованість перед бюджетом	64	31
22. Сплачено збори до фондів соціального страхування	65	31
23. Вихід засновників із підприємства відповідно до частки їх вкладу у разі отримання грошових коштів	67	31
24. Попередня оплата постачальникам і підрядникам	90	31

* Складено автором на підставі джерел [54, 55]

ДОДАТОК Б
КОРЕСПОНДЕНЦІЯ РАХУНКІВ З ОБЛІКУ ГОТІВКОВИХ
ГРОШОВИХ КОШТІВ

Таблиця Б.1 – Типова кореспонденція з обліку отримання грошових коштів готівкою через касу*

Зміст господарської операції	Кореспондуючі рахунки	
	Дебет	Кредит
1. Отримано готівку в касу з банку для різних виплат	30	31
2. Отримано кошти в касу від реалізації будівельної продукції, робіт, послуг	30	70
3. Отримано грошові кошти в касу як доходів від реалізації оборотних і необоротних активів	30	71
4. Суми, що надійшли від покупців за придбану раніше продукцію	30	36
5. Отримано грошові кошти в касу як повернення виданих авансів	30	37
6. Отримано грошові кошти в касу як погашення векселів	30	34
7. Отримано грошові кошти в касу як погашення заборгованості учасників по внесках до статутного капіталу	30	46
8. Отримано кошти в касу в погашення претензії, виставленої іншому підприємству	30	84
9. Надійшли готівкові кошти до каси на погашення короткострокових векселів	30	34
10. Продаж інвестицій	30	74
11. Одержано готівкою дивіденди від інших підприємств	30	73
12. Повернення об'єктом інвестування скоріше здійснених фінансових інвестицій	30	14
13. Повернення готівкою довгострокової заборгованості	30	18
14. Повернення зарплата, надлишково видану працівникам	30	66
15. Оприбуткована в касу короткострокова позика банку	30	60
16. Оприбутковано фінансову допомогу на зворотній основі	30	55
17. Отримано в касу довгострокову позику	30	50
18. Отримано готівкою цільове фінансування з бюджету, а також кошти пайовиків	30	48
19. Надходження від повторного продажу акцій власної емісії або продано частку власника в капіталі підприємства	30	45
20. Отримано готівкою безповоротну фінансову допомогу	30	42

* Складено автором на підставі джерел [54, 55]

Таблиця Б.2 – Типова кореспонденція з обліку оплати готівковими грошовими коштами через касу*

Зміст господарської операції	Кореспондуючі рахунки	
	Дебет	Кредит
1. Внесена готівка на розрахунковий рахунок	31	30
2. Виплачена з каси робітникам зарплата	66	30
3. Сплатена заборгованість постачальникам готівкою	63	30
4. Оплачено готівкою витрати на монтаж або ремонт ОЗ	15	30
5. Погашено готівкою заборгованість перед іншими кредиторами	68	30
6. Сплатені з каси нараховані дивіденди	67	30
7. Погашено готівкою раніше виданий короткостроковий вексель	62	30
8. Сплатені готівкою загальновиробничі витрати	91	30
9. Оприбутковано готівку в національній валюті, що надійшла в касу за реалізовані товари	70	30
10. Суми, здані для зарахування на поточний рахунок, у національній валюті через інкасатора	33	30
11. Перераховано суму авансу	37	30
12. Суми виявлених при інвентаризації нестач готівки в касі	94	30
13. Видано довгострокову позику працівникові з каси	18	30
14. Здавання готівкової виручки до банку через інкасатора	33	30
15. Оплачено готівкою витрати на ремонт основних засобів	14	30
16. Проведено передоплату на газети і журнали	39	30
17. Сплатено готівкою за викуплені підприємством акції власної емісії	45	30
18. Оплата за рахунок коштів фонду цільового фінансування	48	30
19. Погашено готівкою дострокову позику банку	50	30
20. Погашено готівкою заборгованість за раніше виданим векселем	51	30
21. Погашено готівкою довгострокові зобов'язання з оренди	53	30
22. Погашено готівкою інші довгострокові зобов'язання	55	30
23. Погашено короткострокову позику банку готівкою	60	30
24. Погашено готівкою поточну заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями	61	30

* Складено автором на підставі джерел [54, 55]

ДОДАТОК В
КОРЕСПОНДЕНЦІЯ РАХУНКІВ З ОБЛІКУ ІНШИХ ГРОШОВИХ
КОШТІВ*

Зміст господарської операції	Кореспондуючі рахунки	
	Дебет	Кредит
1. Викуплені власні акції у акціонерів	331	301
2. Надійшли путівки до санаторно-оздоровчих установ, оплачені з рахунка №31 “Рахунки в банках”	331	311
3. Оплачено за грошові документи у національній валюті, які надійшли в касу (поштові марки, марки гербового збору)	331	311
4. Готівка в національній валюті через інкасатора здана, для зарахування на поточний рахунок	333	301
5. На суму гривень, перераховану для купівлі валюти	334	311
6. Списана вартість іноземної валюти для продажу	334	312
7. Видані працівникам путівки до санаторно-оздоровчих установ, придбані за рахунок коштів підприємства	92	331
8. Оплачена частина вартості путівок одержувачами готівкою	301	331
9. Зарахована виручка та інші надходження грошових коштів на валютний рахунок	312	332
10. Списання грошових коштів у дорозі в національній валюті після їх зарахування на Поточний рахунок у Банк	311	333
11. Списана вартість реалізованої іноземної валюти	942	334

* Складено автором на підставі джерела [56]

ДОДАТОК Д
АПРОБАЦІЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАУКОВОГО ДОСЛІДЖЕННЯ

Витяг
з протоколу №13
засідання кафедри обліку та аудиту
від 24 квітня 2024 р.

Голова засідання кафедри: завідувач кафедри обліку та аудиту проф. Немченко В.В.

БУЛИ ПРИСУТНІМИ: проф. Купріна Н.М., проф., Мельник Ю.М., доценти: Антонюк О.П., Ощепков О.П., Ступницька Т.М., Тарасова О.В., Васьковська К.О., Баранюк Х.О., ас. Гребейникова Н.А., зав. лабораторії Головаченко Л.М.

СЛУХАЛИ: Про результати наукового колоквиуму «Теоретичні та практичні аспекти проведення зовнішнього та внутрішнього аудиту діяльності суб'єктів національної економіки, інструменти аналізу їх діяльності та забезпечення розвитку», який проводився 18 квітня 2024 року о 11.00 в рамках наукової школи «Забезпечення конкурентоспроможності та ефективності функціонування національної економіки та її суб'єктів» кафедри Обліку та аудиту Одеського національного технологічного університету

УХВАЛИЛИ:

1. Затвердити результати наукового колоквиуму «Теоретичні та практичні аспекти проведення зовнішнього та внутрішнього аудиту діяльності суб'єктів національної економіки, інструменти аналізу їх діяльності та забезпечення розвитку» з наряду наукової школи кафедри Обліку та аудиту «Забезпечення конкурентоспроможності та ефективності функціонування національної економіки та її суб'єктів», який проводився 18.04.2024 р.

2. Здобувачам вищої освіти які підготували та доповідали на науковому колоквиуму 18.04.2024 р. в рамках дослідження за темами КРМ і КРБ, які виконуються відповідно до затверджених тем на підставі наказів ОНТУ, надати апробацію наукових досліджень, а саме:

2.12. Здобувачу СВО «Магістр», спец. 071 «Облік і оподаткування», ОПП «Облік і аудит» – Є.В. Дробику, тема доповіді: «Аналіз ліквідності підприємства: сутність, напрями, сучасні аспекти проведення».

Зав. кафедри
обліку та аудиту

Валерій НЕМЧЕНКО

Секретар

Людмила ГОЛОВАЧЕНКО